

TEMA RAZGOVORA, KI GA JE VODIL TOVARIŠ JOŽE ZAKONJSEK, ČLAN IS SRS

Naš srednjeročni plan razvoja

Razgovoru, ki je bil 29. marca 1976 v Litostroju, so prisostvovali tovariš Tone Pačnik — strokovni sodelavec CK ZKS, tovariš Franc Hribar — sekretar komiteja občinske konference ZK Ljubljana-Siška, tovariš Jože Šavnik — podpredsednik Izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana-Siška, tovariš Karel Gornik — predsednik zbora združenega dela občinske skupščine, s strani Litostroja pa predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov, strokovnih služb, direktorji proizvodnih TOZD, vodstvo delovne organizacije ter predstavniki strokovne službe in družbenopolitičnih organizacij ZPS.

Namen razgovora je bil, da se v okviru priprav na šesto sejo CK ZKS, ki bo med drugim posvečena problematiki na področju družbenega planiranja, neposredno v praksi preveri, kako se odvija postopek, priprava in sprejemanje srednjeročnega plana na nivoju TOZD, delovne organizacije in sestavljene organizacije združenega dela, ter kakšni problemi se pojavljajo pri vsebinskem oblikovanju srednjeročnih načrtov. Predstavniki strokovnih služb so predstavili naše temeljne usmeritve pri vsebinskem oblikovanju srednjeročnega plana na nivoju TOZD, delovne organizacije in združenih podjetij strojegradnje.

Te usmeritve temeljijo predvsem na iz analize tržišča izhajajočih predvidevanjih, tehnično-tehnološkem razvoju pri nas in v svetu, obstoječih kapacitetah in resursih, gibanju stopnje rasti fizičnega obsega proizvodnje v preteklih obdobjih in strokovnem potencialu; usklajenimi z

resolucijami o srednjeročnem družbenoekonomskem razvoju Jugoslavije in SR Slovenije.

Glavne smeri razvoja TOZD in delovne organizacije v obdobju 1976—1980 so predvsem:

- poglobljanje samoupravljanja in samoupravnih odnosov;
- intenzivnejše vključevanje v mednarodno delitev dela;
- modernizacija in razširitev proizvodnje na področju turbin, dieselskih motorjev, talnih transportnih sredstev, preoblikovalnih strojev, specialnih žerjavov, specialne in jeklo litine itd.;
- uvajanje nove tehnologije in večja udeležba razvojnega in raziskovalnega dela;
- razvijanje sistema informiranja, ki bo delavcem v TOZD stalno zagotavljal: pregled nad uresničevanjem planov, uresničevanje kontinuiranega planiranja, spremljanje gospodarjenja z združenim dohodkom ter pregled nad doseženimi rezultati;

— samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje na vseh nivojih (delovna organizacija, sestavljena organizacija združenega dela, krajevna skupnost, samoupravna interesna skupnost in družbenopolitična skupnost);

— združevanje dela in sredstev na nivoju delovne organizacije in sestavljene organizacije združenega dela ZPS za širjenje materialne baze združenega dela;

— utrjevanje dohodkovnih odnosov za uresničevanje začrtanih ciljev med TOZD v okviru delovne organizacije oziroma sestavljene organizacije združenega dela.

Glede na opredeljene cilje srednjeročnega plana Litostroja, specifičnosti proizvodnje, investicijske opreme, usmeritve v izvoz in dosežene rezultate na področju delitve osebnih dohodkov, družbenega standarda, izobraževanja, združevanja dela in sredstev, predvidene stopnje rasti celotnega dohodka, bruto dohodka, zaposlenosti, investicij in amortizacije, naj bi bile razvojne stopnje večje kot jih predvideva resolucija o družbenoekonomskem razvoju občine.

Kot neposredni nosilci upravljalne funkcije so temeljne organizacije združenega dela na zborih delavcev 1.3.1975 sprejele predlog srednjeročnega plana razvoja za obdobje 1976—1980 kot osnovo za izdelavo »minimum kazalcev«, ki ga je pripravil Zavod za planiranje SR Slovenije.

Zakon o družbenem planu predpisuje postopek opravič za pripravo srednjeročnega plana. Priprava sestoji iz dveh faz. Prva faza je sočasno medsebojno usklajevanje in sprejemanje samoupravnih sporazumov o osnovah srednjeročnega plana TOZD, delovnih organizacij, sestavljenih organizacij združenega dela in širših asociacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti. Pri-

Pred kratkim smo dobili v javno razpravo dolgo pričakovani osnutek Zakona o združenem delu. V naslednjih mesecih, tja do jeseni, bomo razpravljali o tem obsežnem in pomembnem dokumentu.

Smo sredi priprav in oblikovanja akcijskih načrtov za vodenje in usmerjanje javne razprave o osnutku tega zakona. Družbenopolitični dejavniki na vseh ravneh so že pripravili delovni načrt aktivnosti, kateri posebej poudarja, da je potrebno organizirati široko in usmerjeno akcijo, da bi v javno razpravo vključili slehernega delavca. Namreč osnutek zakona je poleg ustave gotovo najpomembnejši delavski dokument — tako imenovana »mala ustava« in predstavlja konkretizacijo ustavnih določil ter stališč kongresov zveze komunistov in zveze sindikatov. Je torej rezultat dosedanjih spoznanj in najnaprednejših izkušenj samoupravne socialistične prakse.

V razpravah, za katere moramo tudi v naši delovni organizaciji izdelati akcijski načrt, se moramo ne samo seznaniti s posameznimi zakonskimi rešitvami, temveč moramo na osnovi analiz in izkušenj samoupravne prakse proučiti ponujene rešitve. Seveda pa je potrebno vse zakonske rešitve idejnopolitično osvetliti in razčistiti morebitne nejasnosti.

Delavski zakonik

Sindikat v TOZD, delovni skupnosti SSP in v delovni organizaciji je v skladu s svojo družbeno vlogo neposredni nosilec javne razprave, seveda pa sta za učinkovito in sinhronizirano javno razpravo odgovorni tudi zveza komunistov in zveza socialistične mladine, ki morata v okviru skupnega programa razviti svojo aktivnost. Tudi samoupravni organi, delegacije in drugi faktorji se morajo ustrezno vključiti, da bo razprava potekala nemoteno. Razprave v temeljnih samoupravnih skupnostih naj bi tekle v maju in juniju.

Za učinkovito vodenje razprave naj bi družbenopolitične organizacije in samoupravni organi v TOZD in DS SSP oblikovali odbore za razpravo o osnutku zakona o združenem delu, tak odbor pa bo oblikovan tudi na ravni delovne organizacije. Ti odbori naj bi med drugim poskrbeli za izdelavo analiz samoupravnih razmer v lastni organizaciji, nakar bodo to analizo obravnavale družbenopolitične organizacije, z njo pa je potrebno seznaniti tudi zbere delavcev. Treba je poudariti, da je takšna analiza sestavni del razprave o osnutku zakona o združenem delu, saj si je drugače težko zamišljati, da bi v razpravah mogli »na pamet« ocenjevati stopnjo razvoja samoupravnih socialističnih in družbenoekonomskih odnosov.

Razprava mora biti, kot že rečeno, široka in organizirana. Zajeti mora sleherne dele kolektiva, zato mora potekati po skupinah, oddelkih in obratih. Odbori naj bi zbrali pismene pripombe, jih povzeli ter jih skupaj z osnutkom zakona predložili zborom delavcev.

Pismena poročila je potrebno do začetka septembra dostaviti Občinskemu sindikalnemu Svetu Ljubljana-Siška.

Gotovo je potrebno za vodenje te nadvse pomembne javne razprave usposobiti zadosten krog družbenopolitičnih delavcev, zato bodo organizirani seminarji (tudi v naši delovni organizaciji), da bi vsi razlagalci izhajali iz enotnih idejnopolitičnih stališč in ciljev.

Ivan Elikan

pravo sporazumov o osnovah planov v samoupravni bazi združenega dela bi morala spremljati sočasno tudi priprava dogovorov o osnovah plana v družbenopolitičnih skupnostih, kakor tudi

medsebojno informiranje združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti. S to fazo smo nekoliko v zamudi, ker bi po rokavniku morali do 15.4.1976 sprejeti samoupravni sporazum o osnovah srednjeročnega plana. V zamudi smo tudi na področju samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja z dobavitelji re-promateriala, trgovskimi delovnimi organizacijami, poslovnimi bankami, poslovnimi združenji, krajevno skupnostjo, samoupravnimi interesnimi skupnostmi in družbenopolitičnimi skupnostmi. Zaradi zamude je potrebno v mesecu aprilu vložiti veliko naporov, da zamujeno nadoknadimo in zaključimo prvo fazo.

V drugi fazi sprejemanja plana na nivoju TOZD, delovne organizacije, SOZD, kakor tudi drugih samoupravnih organizacij in skupnosti se v plan vnesejo obveznosti iz sklenjenih samoupravnih sporazumov in obveznosti iz družbenih dogovorov o osnovah plana družbenopolitičnih skupnosti. Ta faza mora biti zaključena v juniju.

Razprava je pokazala, da so naša izhodišča in osnove srednjeročnega plana pravilna, da smo postopek pravilno zastavili in da moramo zamujeno na področju samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja v čim krajšem času nadoknaditi, vendar ne v škodo hitrih samoupravnih odločitev.

V. Zivkovič

SEJA SVETA ZK

V torek 20. aprila 1976 se je sestal Svet ZK Litostroja na svoji šesti seji. Potem, ko so člani Sveta in sekretarji osnovnih ter oddelčnih organizacij ZK prejeli poročilo Jožeta Kušarja o izdelavi samoupravnega sporazuma o osnovah srednjeročnega plana razvoja delovne organizacije, se je razvila plodna in vsestranska razprava, ki je pokazala na pomanjkljivosti in na nove vsebinske predloge, ki jih mora končni sporazum vsebovati.

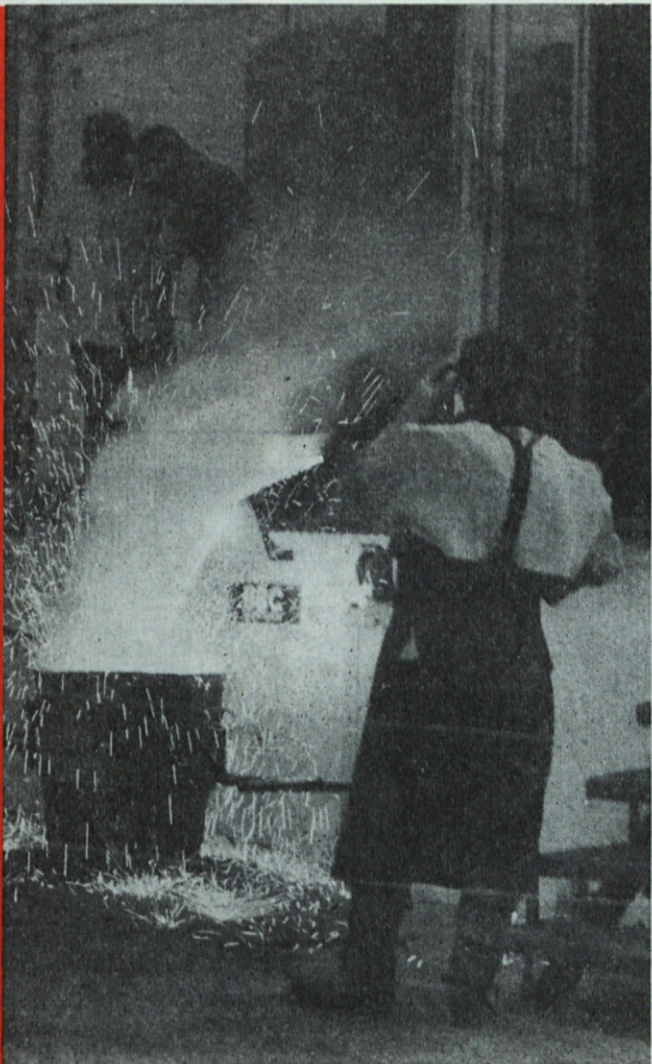
Boris Klemenc je nato poročal o poteku medsebojnih poravnjav in o položaju delovne organizacije, glede na nove plačilne pogoje.

Svet ZK je v tej zvezi sklenil, da je potrebno kolektiv tekoče obveščati o položaju in o premikih na tem — zelo pomembnem področju.

Ob koncu se je svet pregledal še uresničevanje sklepov zadnje seje.

ISKRENE ČESTITKE IN MNOGO USPEHOV OB 1. MAJU ŽELE VSEM DELAVCEM NAŠE DELOVNE ORGANIZACIJE IN DELAVCEM ZDRUŽENIH PODJETIJ STROJEGRADNJE

družbenopolitične organizacije, samoupravni organi in vodstva TOZD ter delovne organizacije.

PRAZNIK DELA

STABILIZACIJSKO POLITIKO VGRADITI V SREDNJEROČNI PLAN

Rodila so se načela o bistvu družbenega planiranja, o dolgoročnem usmerjanju razvoja na trdnjših temeljih. Priče smo intenzivnim pripravam na razprave prenovljene sistemske zakonodaje. Smo neposredni udeleženci kovanja novih razvojnih načrtov naših delovnih sredin in širše družbene skupnosti. Skratka, oblikujejo se kriteriji, katera in kakšna odločitve je realna družbeno sprejemljiva in perspektivna. Pri tem ne smemo spregledati, kaj je stabilizacijsko, kaj je lahko oziroma mora biti posledaj stabilizacijska politika. Ta mora biti usmerjena v srednjeročno razvojno politiko, pa tudi v tekočo ekonomsko politiko, da bi v določenem obdobju postopoma, učinkovito in na trdnjši podlagi prispevali k urejanju gospodarskih gibanj.

PLAN MORA POSEČI V VSA BISTVENA PODROČJA DELAVCA

Zakon o planiranju je uporabni dokument, razumljiv in ne niha od skrajnosti k skrajnosti, brez občutka za stvarno in možno. Posega na bistvena področja, kjer je potreben odločen korak, da naša nadaljnja razvojna stopnja TOZD dobi zaželene dimenzije in kakovosti. Opredeljuje kriterije za pripravo razvojne in z njo neposredno povezane investicijske politike ter politiko zaposlovanja. Opozarja na bistvene kakovostne nosilce razvoja, na kriterije, ki morajo voditi politiko oblikovanja in delitve ustvarjenih sredstev za osebne dohodke in skupne potrebe. Oblikuje delovanje in organiziranost tržišča v naših razmerah ter naposled narekuje, kakšen sistem in strategija sta nujna za ekonomski razvoj odnosov s tujino.

Prav gotovo ni treba znova poudariti, da je v zapletenih pogojih gospodarskega razvoja, kakršni so v današnjih domačih in svetovnih razmerah, pač bistveno **STVARNO SPOZNATI** lastne možnosti in prednosti razpoložljive, skrite, pozabljene ali zanemarjene delovne in materialne moči.

Dokument je konkreten, saj našteva težišča in spodbude, s katerimi je treba v prihodnje usmerjati razvoj naših TOZD in delovne organizacije. Prva zahteva je sprememba položaja delavcev v združenem delu pri ustvarjanju, delitvi in porabi dohodka, tako da bo delavcem zagotovljeno obvladovanje celotne novoustanovljene vrednosti, kar pomeni ustreznejše vrednotenje dela, uskladiitev odnosov med akumulacijo in porabo itn.

Pod pojmom združeno delo si dostikrat vsakdo predstavlja nekaj drugega, pri čemer praviloma docela zamenjamo njegov zgodovinski družbenoekonomski izvor. Ta kategorija se pojavlja kot rezultat razvoja proizvodnih sil družbe, torej kot objektivna zakonitost. Nenehno povečanje produktivnosti dela ter pospešen razvoj proizvodnih sil terja čedalje večjo stopnjo podružabljanja človekovega dela, se pravi čedalje tesnejšo medsebojno povezanost, pogojenost in odvisnost tega dela. Združevanje dela postaja objektivna nujnost. Zato tudi osnutek zakona o združenem delu pojmuje združeno delo kot temelj družbene lastnine oziroma socialistično samoupravno združeno delo.

Planirati stvarno

Menim, da v naši delovni organizaciji upoštevamo naše domače bogastvo in lastne možnosti, ne vem pa ali na vseh področjih dovolj pospešujemo hitrejši razvoj. Predvsem na ravni sestavljene organizacije združenega dela ZPS bi lahko bistveno več prispevali k tehnično tehnološkemu razvoju v republiki in državi.

Vprašanje zaposlovanja terja od nas ob planiranju veliko odgovornost, kajti delavcu je potrebno zagotoviti vse minimalne standarde, pri tem je nujno misliti tudi na rast produktivnosti dela. Znano nam je, da imamo neizkoriščene proizvodne zmogljivosti, ki nudijo možnost za povečanje zaposlenosti in to brez posebnih vlaganj (zasedenost II. izmene). Družbeni dogovor o minimalnih standardih za življenjske in kulturne pogoje pri zaposlovanju delavcev zagotavlja, da so delavci lažje in aktivneje vključeni v novo življenjsko in delovno okolje, da zaradi urejenih življenjskih, kulturnih in socialnih razmer dosega pri delu večje rezultate in uspešneje uresničujejo svoje samoupravne pravice in dolžnosti.

POGUMEN INVESTICIJSKI PLAN

V razpravi je srednjeročni načrt investicijskih vlaganj v naši delovni organizaciji, ki je zelo pogumno sestavljen. Dopolnjuje izkoriščanje obstoječih zmogljivosti, vendar se v celoti ne more opreti na domače znanje in ustvarjalnost; pomeni pa vlaganja v strojegradnjo, ki je strateškega pomena za nacionalno gospodarstvo.

Zelo pomembno je področje, ki govori o uvozu in izvozu. Moram poudariti, da smo zelo uspešno vključeni v mednarodno delitev dela, a to je tudi ena izmed osrednjih nalog v strategiji naše proizvodnje in stabilizacijskih prizadevanj. Novo nastali položaj zahteva drugačno reševanje te zahtevne problematike, ker predstavlja povečani izvoz pogoj in enega od ključnih vzvodov dinamične in stabilne rasti naše delovne organizacije.

Na osnovi sklenjenih pogodb z vzhodnimi državami ugotavljamo, da se menjava z deželami SEV razvija za Litostroj dokaj dobro ter da jo bo treba še krepiti. Našo usmeritev na tržišče držav v razvoju bo potrebno okrepiti z najraznovrstnejšimi oblikami sodelovanja, ne vem pa, kako bomo izdelali podrobni plan razvoja menjave. O tem naj nas seznanijo kdo z delovnega področja izvoza ali ustrezne službe?

V srednjeročnem programu bo moralo biti podrobno obdelanih še cela vrsta vprašanj od organizacije dela, povečanje produktivnosti, izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja za opravljanje proizvodnih in samoupravnih funkcij, izkoriščenosti zmogljivosti, stanovanjske problematike, družbene samozaščite itn.

Ob koncu naj dodam, da morajo biti prevzete obveznosti v zvezi s planom trdne in merljive, da bomo vedeli vsi delavci, kdo za kaj odgovarja in kdo ima kake pravice in odgovornosti. Delavec mora vedeti, kaj pomenijo nerealni in neusklajeni plani in kako vplivajo na naše interese, dohodek in standard.

Planirati moramo tisto kar je realno in ne smemo sejati nezaupanja, da ni mogoče doseči tistega, za kar imamo dejanske možnosti. To pa pomeni, da bo najširši krog delavcev rekel svojo besedo v nadaljnjem razvoju in pri urejanju določenih stvari.

Dinamična rast mora temeljiti na naraščajoči produktivnosti dela, boljšem izkoriščanju zmogljivosti, večji gospodarnosti in izvozu, razumnem nadomeščanju uvoza ter na taki naložbeni dejavnosti, ki bo sicer živahna, vendar v stvarnih okvirih naših temeljnih organizacij združenega dela in delovne organizacije.

I. Sabol

Konferenca sindikata

Delegati in predsedniki osnovnih organizacij sindikata so se 8. aprila sešli na 10. redni seji konference sindikata. V poročilu iz te seje člani litostrojskih osnovnih organizacij sindikata obveščamo o pomembnejših stališčih in sklepih.

● Konferenca OOS je potrdila sklepe 9. redne seje z dne 26. 2. 1976 in opozorila OOS, ki še niso obravnavale uresničevanja stabilizacijskih ukrepov, da to storijo do 20. 4. 1976.

● Poročilo komisije za družbeni standard je v celoti realizirano in posredovano ZSE. Vse pomanjkljivosti naj se v mejah zmogljivosti odpravijo, o tem naj poroča predsednik IO OOS ZSE na naslednji seji Konference OOS.

● Podpisana je pogodba o rekreacijski zamenjavi med sindikati ZVVZ Milevsko iz ČSSR in TZ Litostroj za leto 1976. Konferenca je sprejela podrobno poročilo delegacije.

● Dogovorili so se, da se vse ankete, ki jih dobijo OOS, prenesejo v tajništvo družbenopolitičnih organizacij, kjer se bodo izpolnjevale po enotnih kriterijih.

● Konferenca je sprejela poročilo delegata, ki se je udeležil delegatske konference livarjev v Banja Luki.

Predsednik Ivan Sabol je prisotne seznanil z delom med 9. in 10. sejo:

1. Tovariš Gvido Colja je upravnemu odboru delovne organizacije poslal zahtevo, naj se

lizirana, stroški izdelave padejo v breme ZSE. Stroški dokumentacije pa bremena poslovni sklad konference OOS.

— Vse OOS so dolžne, da obravnavajo predlog za spremembo samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov za kovinsko in elektroindustrijo, ki ga je dala konferenca OOS TZL in predsedstvo sindikata ZPS in pripombe pripravijo do konca aprila.

— Razpravljali so o shemi organov upravljanja.

Naloga predsednikov IO OOS je, da se sestanejo z vsemi direktorji, vodji obratov in oddelkov v TOZD ter zberejo koristne predloge in dopolnitve ali spremembo določenih členov samoupravnega sporazuma, te pa bo Konferenca posredovala skupni komisiji.

— Jubilarne nagrade za leto 1976. Predloge iz leta 1975 je potrebno pregledati in jih uskladiti. Akcija naj zajame širok krog delavcev in naj bo dejanski izraz njihovih hotenj. Predsedniki OOS naj do 15. 5. 1976 pisмено posredujejo predloge delavcev njihove TOZD. Spisek jubilarov 1976 bo konferenca prejela do 19. 4. 1976 in bo prevzela vlogo usklajevalca na nivoju delovne organizacije.

POVEČANA AKTIVNOST MLADIH

V prvi polovici aprila so bile v osnovnih organizacijah ZSMS v TOZD in DS SSP seje, na katerih so obravnavali predvsem tri točke dnevnega reda:

- volitve v samoupravne organe,
 - politična šola, ki jo organizira svet ZK TZL,
 - mladinske delovne akcije v letu 1976.
- Mladi so se odločili, da za volitve v samoupravne organe skupaj z OOS in ZK predlagajo kandidate iz svojih vrst in to tiste, ki so si s svojim dosedanjim delom to zaslužili.
- Druga točka je bila bolj informativnega značaja, ker so bili pogoji za slušatelje te šole že znani.
- Na koncu so se mladi seznanili še z mladinskimi akcijami v letu 1976, predvsem s tistimi, katerih nosilec je občinska konferenca ZSMS Ljubljana-Šiška. Domenili so se, da vsaka OO pošilja na te akcije nekaj brigadirjev. Zavedati se namreč moramo, da so mladinske delovne akcije šole samoupravljanja in se zato zavestno odločamo zanje.

J. M.

oceni koristnost in uporabnost predloženih inovacij, ob tem pa pričakuje podporo konference OOS Litostroj. Člani so se z vsebino seznanili, konferenca pa zadolžuje komisijo za pospeševanje inventivne dejavnosti pri DS DO Litostroj, da pismena poročila o vseh nerealiziranih predlogih od leta 1974 dalje, ki so bili delno realizirani, zavrnjeni ali realizirani do 25. 4. 1976. Konferenca mora obvestiti tudi, kako napredujejo popravki pravilnika o inventivni dejavnosti v TZL.

2. 22. marca 1976 je bil delovni dogovor med predsedniki OOS.

— Obveščeni so bili o novih finančnih ukrepih, ki veljajo od 1. 4. 1976, za vse vodstvene delavce pa je bil o tem organiziran tudi seminar.

— V tem času je bila organizirana široka razprava o osnovah srednjeročnega načrta razvoja za obdobje 1976—1980.

— Izvršene so bile vse kadrovske priprave za volitve v organe upravljanja.

— Obravnavali so osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana razvoja ZPS v razdobju 1976—1980.

— Pripravljali so program izobraževanja za DPO, samoupravne organe, vodstva podjetja, delegate SIS in ZSD. Program bo uresničen v naslednjih mesecih.

— V skladu z razgovorom s predsedniki OOS je konferenca sprejela sklep o pokritju dokumentacije za izdelavo šeststeznega kegljišča pri delavski restavraciji Litostroj (v višini 27.000 dinarjev). Za realizacijo programa so zadolžili ZSE, ki mora vnesti to gradnjo v srednjeročni program. Če izgradnja ne bo rea-

b) Konferenca OOS ugotavlja, da je obstoječi osnutek o temeljih plana ZPS, potrebno dopolniti na osnovi zakonskih določil z vsemi kazalci, ki morajo biti dokaj realni za obdobje 1976—1980. V njem morajo biti zajeti strateški cilji in interesi o katerih se bodo izjasnili delavci.

To pomeni, da je osnovno izhodišče srednjeročnega plana v TOZD, usklajenost na ravni delovne organizacije in nato v SOZD ZPS. Tako pripravljen plan bomo ponovno obravnavali na OOS in na konferenci osnovnih organizacij sindikata.

— Ponedeljek 26. 4. 1976 je po koledarju delovni dan. Zaradi 27. aprila, dneva OF pa so predlagali, naj DS TOZD sprejmejo sklep, da bo delovni dan sobota 24. 4. 1976.

— Konferenca je imenovala v časopisni svet Litostroja tovariša Avgusta Kočarja.

— Konferenca je sprejela informacijo o novih prispevnih stopnjah, ki so se na osnovi sprejetja zakona povečale za 29,60 na 30,79.

— Na razpis za znak priznanja sindikata Litostroj je bila poslana le ena vloga. Konferenca je zadolžila vse predsednike OOS, da jo prihodnji dan odpro in odločajo kot žirija.

— OOS morajo razpravljati o priznanju, ki ga je razpisal občinski sindikalni svet (srebrni znak občinskega priznanja sindikata).

— Predsednik konference tovariš Sabol je prisostvoval sestanku komisije za stanovanjska vprašanja, na katerem je tekla beseda o srednjeročnem načrtu v TZL. Razprava v zvezi s stanovanjsko problematiko bo organizirana v širokem obsegu v kolektivu.

— Vse OOS razen v ZSE so že izvedle letne skupščine, sprejet je bil dogovor o skupnem sestanku članov sindikata v ZSE, ki se ga bo udeležil tudi predsednik, razreševali pa bodo probleme, ki so se pojavili v tej OOS.

— Kadrovska komisija mora pripraviti predlog delegatov za klub samoupravljalcev na nivoju občine.

— Predlog samoupravnega sporazuma o PTT bo dan v razpravo v prihodnjih dneh.

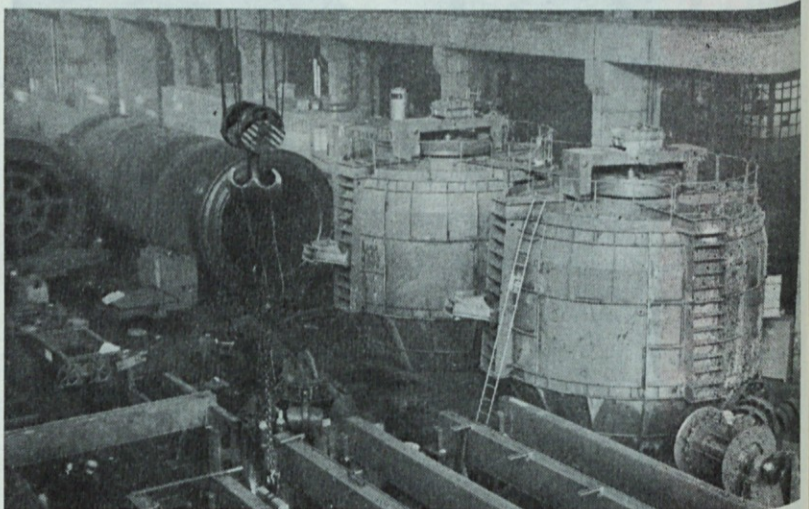
— Tovariš Seme iz KSS naj se poveže s tovarišem Gasparijem iz RS ZSS zaradi problema

— Obvestiti je treba občinski sindikalni svet o proslavi TABOR na Sorici in o 10-letnem sodelovanju z ZVVZ Milevsko iz ČSSR.

— Kadrovska komisija pri konferenci OOS mora vabiti na svojo sejo tudi predsednika komisije pri ZSM — Litostroj, tovariša Seljaka.

— Tovariš Živkovič je poročal o delu setanka medpanoške grupacije proizvajalcev turbin in parnih kotlov, ki je bila v Karlovcu.

Konferenca je pregledala sklepe 10. in 12. seje predsedstva sindikata ZPS in jih potrdila.

Dva od štirih mehanskih separatorjev — MS-63 v zaključni fazi montaže

Ob zaključku tovarniške montaže vsak separator preizkusimo tudi na »hladno«, pri čemer kontroliramo zlasti mirnost teka in siceršnje funkcionalno brezhibnost vgrajenih elementov. Nazivni premer separatorja je 6300 mm

Omenjena separatorja smo v začetku leta dobavili naročniku cementarni »SALONIT« v Anhovem

Naš izumitelj govori o svojem delu

V Litostroju izumiteljstvo ni neznano. Brez njega sploh ne bi napredovali ali pa počasi. Krivda za to, da se izumi niso pojavljali bolj množično in spontano, je bila v dokaj neustreznem nagrajevanju, kot tudi v samem sistemu, ki ni dovolj vzpodbujal vseh delavcev, naj se v večji meri angažirajo pri ustvarjalnem delu. Zdaj pa je nastala občutna sprememba.

S 7. redno sejo delavskega sveta naše delovne organizacije, dne 25. 3. 1976, je bil za izume postavljen nov mejnik. Delavski svet je obravnaval in ovrednotil dosežke naših izumiteljev, in sicer na osnovi gospodarske koristi in tudi v primerjavi z vrednostjo tujih podobnih patentov, ki bi jih v nasprotnem primeru morali kupiti. Razpravljali so o enajstih predlogih za patente, za katere bodo njihovi avtorji dobili ustrezno nagrado. Vsi prijavljeni patenti predstavljajo velike gospodarske koristi, za Litostroj pa so pomembni zato, ker zagotavljajo, da so naši izdelki visokokvalitetni in originalno zasnovani in da ponudbe vzdrže hudo konkurenco, tako doma kot na tujih tržiščih.

Za razgovor o tej temi smo zaprosili tovariša inženirja Antona Brcarja, ki je letos dobil tudi nagrado sklada Borisa Kidriča za iznajdbe in izpopolnitve, za izum oljnega dovodnika posebne vrste, uporabljenega v prvi cevni turbini HE »AJBA« ter vi predvidenega v znanem projektu za HE »ČAKOVEC«.

Inženir Brcar je povedal, da je prišel v Litostroj leta 1948 in bil tu do leta 1957. Po opravljeni vojaščini je bil zaposlen v Institutu za turbinske stroje, že leta 1965 pa se je vrnil nazaj v Litostroj. Je vodja oddelka HE-HR — hidravlične raziskave in dokumentacija v zvezi s hidravličnimi oblikami vodnih in črpalnih turbin.

Takoj na začetku razgovora je želel povedati tole: »Naši izumi nastajajo v delovnem procesu obdelave ponudbenih projektov, naš cilj je namreč originalna zasnova, značilna za Litostroj kot tehnično in ekonomsko neodvisno podjetje.«

Najprej smo hoteli kaj več zvedeti o njegovem patentu. Mehanizem za spreminjanje naklona lopat rotorjev turbinskih strojev, aksialnega prednostno diagonalnega tipa. O tem je avtor dejal: »Izum je nastal v HE Buško blato za aksialne črpalne turbine, primerne tako za črpalno in turbinsko kot tudi inverzno črpalno delovanje. Oblike pretočnega polja z diagonalno vstavljenimi lopatami rotorja so narekovale zasnovo ustreznega mehanizma v skladu z navedenim izumom. Potrebni so bili določeni ukrepi za zaščito pred morebitnimi vibracijami za kar je zaščena rešitev ustroja upravljanja zelo primerna.«

Povejte nam prosim še kaj o izumu z naslovom Ureditev dovajanja in odvajanja tlačnega fluida pri vrtečih se gredah in njimi vezanih delih strojnih naprav. Za ta zum je avtorju podeljena nagrada Sklada Borisa Kidriča za iznajdbe in izpopolnitve. Inženir Brcar je povedal tole: »To nagrado sem dobil za izum, uspešno realiziran v pogojih izvedbe prve večje cevne turbine za HE »AJBA«.

Iznajdba je nastala v letu 1966 med snovanjem koncepta cevnih turbin za centrale na Savi pod Ljubljano in je doživela realizacijo, zahvaljujoč vsestranskemu prizadevanju konstruktorjev v HE/CT in HE/K, dalje preizkusom modela v Institutu za turbinske stroje ter vsem delavcem pri preizkusih prototipa v delavnici za preizkušanje regulatorjev. Vsem udeležencem gre zahvala, tako avtorja izuma kot tudi neposredno zainteresirane delovne organizacije. V bistvu ima iznajdba pomen v pogledu konceptijske zasnove dovajalnika oziroma odvajalnika tlačnega fluida, rotorsko upravljenih hidravličnih strojev ter se pri ustreznih zasnovi odlikuje z minimalnimi izmerami in izgubami tlačnega olja oziroma energije.

Povejte kaj tudi o izumu. Izravnalna in blokirna ureditev vodilnikov turbinskih strojev, prednostno črpalnih turbin.

Izum izhaja iz študija obratovnih lastnosti vodilnikov črpalnih turbin, za katere je značilna nagnjenost k pojavom vi-

Dipl. inž. Anton Brcar — eden naših najvidnejših izumiteljev

bracij, katere naj bi ta izum predhodno odstranil, oziroma zmanjšal na dopustno mero. Prva izvedba je predvidena v prototipu agregatov za HE Moste 4. K podobni konstrukcijski obdelavi so v veliki meri prispevali konstruktorji oddelka CK in K. Analogne rešitve bodo v slučaju potrebe in uspele realizacije uporabljene pri predstojeh izvedbah črpalnih turbin za črpalne elektrarne na Dravi in Savi.

»Pomen je predvsem v izbiri preventivnega ukrepa za zanesljivo delovanje črpalnih turbin, ki so glede na funkcionalnost vodilnikov zelo delikatne.«

Ali menite, da bo novi način nagrajevanja za inovacije bistveno vplival na porast le-teh in ali je ustrezen?

Inženir Brcar je odgovoril: »Sedanji sistem je v določeni meri ustrezen, o čemer pričam večji interes projektantov in konstruktorjev pri zaščiti tehničnih izboljšav in izumov. Potrebno bi bilo dopolniti kriterije za oceno vrednosti za posamezne inovacije v smislu poudarka na prednostih, ki jih le-te doprinašajo podjetju v pogledu originalne zasnove posameznih elementov in opreme kot celote, posebno v primerih, ko od take rešitve zavisi pridobitev posla. Včasih je namreč že udeležba v določeni fazi nujen vezana na aplikacijo ustrezne originalne ni za Litostroj značilne izvedbe.

Pogovarjali smo se o tem, v koliki meri bodo sedaj imeli tudi delavci v proizvodnji možnost za uveljavitev. Namen novih pogojev o inovacijah je tudi, da pri tem sodeluje najširši krog delavcev, ki še niso motivirani za to dejavnost. Kot je povedal tovariš inženir Brcar lahko tudi izkušeni delavci v proizvodnji pomembno prispevajo pri ustvarjanju in pri končnih izvedbah določenih izumov.

»Pripomniti je treba,« je dejal inženir Brcar, »da nastopajo v proizvodnem in pripravljalnem procesu končnega izdelka velikokrat momenti, ki zahtevajo posebne prijeme in rešitve. Takim originalnim izvedbam in prijemom je pogosto moč priznati zadostno vrednost inventivnosti v smislu pravilnika, avtorji pa bodisi iz razlogov ozkega gledanja na problem ali nepoznavanja

širše problematike tega ne prijavijo v zaščito.

Po potrebi naj se povežejo s službo za patente, oziroma z ustreznimi strokovnjaki iz IRRP, ki jim bodo posredovali ocene in napotke.

Podobno bi bilo umestno, da bi zaradi nadaljnje prijave zaščite v tujini v spornih primerih setavili odgovarjajočo skupino avtorja in ustreznih služb no izvedencev, k naj neodvisno podjetja svetujejo primerne ukrepe.«

O tem, kakšne načrte snuje in kaj lahko pričakujemo, da bo še patentiral, nam je tovariš Brcar odgovoril naslednje: »Glede na aktivnost v pogledu študija koncepcij in rešitev posebnih in novih vrst tujih strojev bom v kratkem prijavil zaščito patentov za ustroj posameznih elementov, uporabnih pri cevnih in črpalnih turbinah.«

V imenu bralcev se tovarišu inženirju Brcarju za njegov razgovor lepo zahvaljujemo. Povedal nam je nekaj svojih misli o tem, kako gleda na ustvarjalno delo, in kdaj vter kako le tega zaščititi. Čestitamo mu za dosežene uspehe, obenem pa mu želimo še dosti uspehov pri nadaljnjem delu.

SREDNJEROČNI PLAN 1976—1980

Upravni odbor delovne organizacije je na 20. redni seji razpravljal o osnutku Samoupravnega sporazuma o osnovah srednjeročnega plana organizacije za obdobje 1976 do 1980. Osntek je izdelan na osnovi določb Zakona o temeljnih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije, zlasti na podlagi določb 2., 7., 29., 33. in 34. člena tega zakona ter na osnovi smernic in osnov za sestavo srednjeročnega plana razvoja, ki so jih sprejeli zbori delavcev 1. marca 1975. Osntek samoupravnega sporazuma je že dan v razpravo, do 20. aprila pa naj bi ga dopolnili in sprejeli delavski sveti TOZD, delovne skupnosti SSP in delovne organizacije. Po sprejemu tega sporazuma bo strokovna služba s sodelovanjem predstavnikov TOZD, ki jih bodo imenovali delavski sveti, pristopila k izdelavi srednjeročnega plana razvoja delovne organizacije. Seveda morajo družbenopolitične organizacije in samoupravni organi na osntek dati pismene pripombe, da bo tako delo potekalo usklajeno in nemoteno.

Poleg inženirja Brcarja so dobili denarne nagrade za svoje izume še dr. Marko Kos in dipl. inž. Savo Rakčević ter še nekateri drugi projektanti in konstruktorji.

Prav gotovo, da je bil skrajni čas, da se je na področju inovacij nekaj premaknilo. Naša država je bila po prijavljenih patentih nekje na repu. Znano je, kako težko so izumitelji uveljavljali svoje izume, zato bo potrebno temeljito spremeniti zastarelo miselnost o izumih.

Izumiteljem moramo dati vsestransko priznanje in zaslu-

ženo nagrado za uspehe, ki koristijo tako podjetju kot družbeni skupnosti.

Odstraniti moramo vse negativne pomisleke, ki hrome razvoj inovacij, posebno tiste individualne. Omogočiti je treba vsem, bodisi tistim za risalno desko ali onim za strojem v delavnici, da uveljavijo in dokažejo svoje sposobnosti z izboljšavami in izumi. Če bomo pogumno stopali po tej poti, potem se ni bati, da ne bi uspeli v novih prizadevanjih. Litostrojčani ne kupujemo znanja, pač pa smo tisti, ki ga prodajamo drugim.

A. N.

Sindikata in srednjeročni plan

Iz dosedanje prakse izhaja, da se je sindikat kot najbolj množična organizacija delavcev angažiral le tako, da je bil odgovoren za samoupravne postopke, manj pa se spuščal v vsebino dokumentov, ki so se obravnavali v TOZD, SSP ali v samoupravnih organih na ravni delovne organizacije.

Sindikata ima svoja stališča in sklepe glede celotnega družbenoekonomskega razvoja, ki jih moramo uresničevati tudi neposredno.

Te bomo ob uveljavljanju družbenega planiranja uresničevali tako, da bodo osnovne organizacije sindikata in njihovi organi na vseh ravneh naše organiziranosti dolžni izoblikovati svoje mnenje in stališča na vsak dokument srednjeročnega razvoja naših TOZD, SSP, delovne or-

ganizacije in sestavljene organizacije združenega dela ZPS, ki bo namenjen organom samoupravljanja ali za javno razpravo.

Sindikata si tako ne jemlje nikakršnih pravic, ki se morajo uresničevati v samoupravnih organizacijah, temveč deluje kot naj-srša družbenopolitična organizacija delavcev in ustvarja pogoje za hitrejši samoupravni razvoj. Zavzemali se bomo, da bo srednjeročni plan naše delovne orga-

nizacije izhajal iz Zakona o temeljnih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije, v katerem morajo biti zajeti vsi strateški cilji kot so: pridobivanje dohodka n njegovo razporejanje, izobraževanje ins trokovno izpopolnjevanje za opravljanje proizvodnih in samoupravnih funkcij, zaposlenost, zaposlovanje, stanovanjskav prašanja, družbena prehrana, zdravstveno varstvo, varstvo pri delu, rekreacija itd. To pa pomeni, da se bo sindikat zavzemal za srednjeročni program, ki bo izhajal iz boljših življenjskih in delovnih razmer delavcev. Skratka, delovnim ljudem razprave o družbenem planiranju pomenijo izziv, da pokažejo, koliko smo sposobni prispevati k odpravljanju razlik ali nasprotij v interesih, za katerimi pa so tudi cilji. Ob tem želimo opozoriti, da strokovna služba ne more in ne sme biti nosilec plana.

Sklep o pripravljanju plana po vseh dosedanjih fazah sprejme delavski svet TOZD, ki določa ORGAN in ROK za pripravo srednjeročnega plana, v katerem mora biti predložen v razpravo in dokončno potrditvev. Z drugo besedo pa to pomeni, da morajo biti nosilci plana TOZD, ki bodo v povezavi z ustreznim organom usklajevali in pripravili ustrezne podloge za pripravo plana TOZD, SSP in delovne organizacije. Pričakujemo, da bodo ti plani realno postavljeni in uresničljivi ter da bodo opredeljeni nosilci in tisti, ki so odgovorni za njihovo izvajanje.

Dokončno bo plan TOZD, SSP in delovne organizacije sprejel delavski svet DO potem, ko ga je sprejela večina delavcev, tak pa bo vgrajen v plan SOZD ZPS.

V nadaljnjem spremljanju realizacije srednjeročnega plana, pa bo dolžnost nas, da bomo enkrat letno pregledali, kako se ta petletni samoupravni plan uresničuje.

In kaj ima pri tem sindikat? Sodeluje pri pripravi plana s tem, da sproža pobude za samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje o osnovah planov in se udeležuje sporazumevanja in dogovarjanja v zvezi z določanjem osnov in meril za pridobivanje in razpravljanje dohodka.

Sabol

PRAVILNIK SOLIDARNOSTNE POMOČI

Na izredno delovni seji konference osnovne organizacije sindikata Litostroj, dne 8. 4. 1976, je bil med drugim obravnavan in sprejet tudi Pravilnik o dodeljevanju solidarnostnih pomoči članom osnovne organizacije sindikata delovne organizacije TZ Litostroj. Predlog pravilnika so pred tem obravnavale osnovne organizacije sindikata v TOZD in DS in bistvenih pripomb niso imele.

Pravilnik poleg že znanih oblik pomoči in dela prinaša še nekatere nove. Novosti, ki jih velja omeniti in so zajete v tem pravilniku, so:

vse prošnje se naslove na strokovno službo, ki pripravi ustrezne podatke in jih v nadaljnje reševanje odstopi osnovnim organizacijam sindikata OZD in DS;

— skrb za upokojene člane osnovne organizacije sindikata Litostroj z njihovo upokojitvijo ne preneha. Se naprej ostane obveznost sindikata, da jim v stiski pomaga;

— vsem članicam kolektiva ob rojstvu otroka pošljemo čestitko in šopek;

— osnovna organizacija sindikata lahko krije 1/3 stroškov ob nabavi ortopedskih pripomočkov, ki jih invalid nujno potrebuje za normalno vključitev v delo. Invalidom, pri katerih je invalidnost posledica nesreče pri delu, pa lahko za nabavo ortopedskega pripomočka krije vse stroške;

— komisija lahko odobri tudi delno kritje stroškov zdravljenja otrok članov kolektiva v zdravstvenih kolinjah;

— ob smrti nezaposlenega zakonca ali otroka se našemu delavcu dodeli enkratna pomoč;

— ob tednu rdečega križa bomo organizirali srečanje krvodajalcev s podelitvijo priznanj najbolj aktivnim.

Na osnovi že utečenih nalog se komisiji za socialna vprašanja in družbeni standard z določili tega pravilnika postavljajo še nove naloge, k bodo zahtevale tudi veliko osebnega angažiranja vsakega člana. Upamo, da bodo člani komisij tudi v bodoče aktivni kot doslej in jim bodo določila sprejetega pravilnika le olajšala delo.

Magda Kreft

V JAVNI RAZPRAVI

Osnutek samoupravnega sporazuma o izobraževanju in štipendiranju

Nekatera določila osnutka novega samoupravnega sporazuma o izobraževanju in štipendiranju

Delovna organizacija TZ Litostroj izloča namensko za izobraževanje in štipendiranje 3,6% sredstev iz bruto osebnih dohodkov delavcev. Ta sredstva se namensko združujejo in predstavljajo del sklada skupne porabe. Od tega denarja gre 0,5% bruto OD v občinski sklad za štipendiranje ter 0,3% za gradnjo dijaških in študentskih domov. Ostalo pa ostane v delovni organizaciji za potrebe izobraževanja in usposabljanja delavcev naše delovne organizacije, ter za zagotavljanje novih potrebnih kadrov, torej za štipendiranje učencev, dijakov in študentov, ki se šolajo v sistemu rednega izobraževanja. Stari pravilnik o kreditiranju izobraževanja nosi letnico 1962, leta 1973 pa so bili nekateri členi delno spremenjeni ali dopolnjeni. Že sama letnica rojstva pravilnika jasno kaže na to, da je bila ponovna ureditev te snovi z novim aktom zares prava potreba, rojena iz vsakdanje prakse.

Kako teče postopek v delovni organizaciji?

Delavec, ki se želi izobraževati na stroške delovne organizacije, vložijo prošnjo na razpis šolanj, s katerimi se letno objavljajo vrste oziroma stroke ali smeri izobraževanja, za katere v delovni organizaciji obstajajo potrebe. O prošnjah sklepa Odbor za medsebojna razmerja v TOZD. Pri odobritvi izobraževanja imajo prednost delavci, ki so se odločili za vrste šolanja v okviru razpisa šolanj in dobro opravljajo svoje dosedanje delo na delovnem mestu, ter so po oceni psihologa v delovni organizaciji sposobni, da obvladajo višjo stopnjo znanja. Nadalje se pri odločitvi upošteva delavčev uspeh pri dosedanjem šolanju, njegova družbenopolitična aktivnost, socialni položaj in pa dejstvo, ali je bil delavcu že izrečen ukrep zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti. Predpogoj za odobritev šolanja na stroške delovne organizacije pa je, da delavec že najmanj 2 leti združuje delo v naši delovni organizaciji.

Ko odbor za medsebojna razmerja delavcev sklene, da se delavcu na njegovo prošnjo odobri izobraževanje na stroške delovne organizacije, to pomeni, da bo delavec deležen v času izobraževanja vseh tistih ugodnosti, ki jih predvideva samoupravni sporazum.

Delovna organizacija mu bo povrnila stroške šolnine, potne stroške, nastale v zvezi z izobraževanjem, imel pa bo tudi pravico do študijskega dopusta. Delavec, ki se šola na srednji šoli, bo za opravljanje vsakega posameznega izpita lahko izkoristil 2 dni študijskega dopusta, za opravljanje diplome pa 15 dni; za šolanje na višji in visoki šoli bo delavec za vsak izpit lahko izkoristil 3 dni študijskega dopusta in 30 dni za opravljanje diplome. Tudi tisti delavec, ki bo v obliki šolanja ob delu obiskoval osnovno šolo, bo za vsak izpit lahko dobil 2 dni študijskega dopusta z nadomestilom osebnega dohodka in ne le en dan, kot je bilo to doslej.

Samo izjemoma bo delavec v času šolanja lahko delal manj kot polni delovni čas. Kdaj? V nekaterih oblikah izobraževanja se določena predavanja začnejo že v zgodnjih popoldanskih urah.

Da delavec ne bi izgubil stika s šolanjem in bi lahko obiskoval tudi ta predavanja, hkrati pa si s krajšim počitkom po delu in redno prehrano obnovil svoje psihofizične sposobnosti, mu bo Odbor za medsebojna razmerja delavcev v TOZD na njegovo prošnjo odobril skrajšanje delovnega časa.

Delovni čas se bo delavcu lahko skrajšal največ za 1 uro dnevno in to le v tistih dneh, ko poteka tako predavanje oziroma pouk, ki se začne pred 15.30.

Obveznosti delavca, ki se izobražuje na stroške delovne organizacije

Delavec ima v zvezi s zgoraj naštetimi pravicami do delovne

organizacije tudi določene obveznosti:

delavec mora v redu opravljati svoje šolske obveznosti in pri tem seveda ne sme zanemarjati svojih obveznosti na delovnem mestu;

— šolanje je dolžan končati v roku, ki je določen za redno šolanje na določeni stopnji oziroma vrsti izobraževalne ustanove, podaljšanim za polovico;

— po končanem šolanju je dolžan združevati delo v delovni organizaciji še najmanj toliko časa, kolikor je trajalo izobraževanje.

Če delavec teh svojih dolžnosti ne izpolni, mora delovni organizaciji povrniti stroške, izplačane v zvezi z njegovim izobraževanjem.

Tistim delavcem, ki se šolajo na lastne stroške na šoli, katere profil je za TOZD zanimiv, daje sporazum možnost, da jim Odbor za medsebojna razmerja njihovo prošnjo odobri na leto v združenem delu v TOZD na do 10 dni plačanega študijskega dopusta za opravljanje izpitov. Glede na manjše ugodnosti pri šolanju je v tem primeru tudi delavčeva obveznost do delovne organizacije manjša. Delavec je v primeru, da je na ta način izkoristil v času šolanja skupno do 20 dni študijskega dopusta, dolžan ostati v delovni organizaciji še najmanj 6 mesecev potem, ko je ta dopust izkoristil, oziroma 1 leto, če je izkoristil

več kot 20 dni študijskega dopusta.

Štipendiranje

V tistem delu sporazuma, ki obravnava štipendiranje, naj opozorim le na eno posebnost. Poleg kadrovskih štipendij (to so štipendije štipendistom v rednem šolanju, ki se bodo po končanem šolanju zaposlili v delovni organizaciji), predvideva sporazum tudi drugo obliko, tako imenovane socialne štipendije. Vsem otrokom delavcev, ki so združevali delo v delovni organizaciji in so se na delu oziroma v zvezi z delom smrtno ponesrečili, bo delovna organizacija v pomoč pri šolanju do deljevala štipendijo in sicer za vse vrste šol, torej od osnovne šole naprej, ne glede na vrsto, smer ali stroko šolanja. Ta štipendija ne bo ustvarila nikakršne vezanosti na delovno organizacijo; izbira šolanja in zaposlitve po končanem šolanju je torej prosta. Predvidena štipendija je za učence osnovnih šol 300 din, poklicne in srednje šole 400 din in 550 din za študij na višjih in visokih šolah.

Temelj za tako določilo nam daje samoupravni sporazum o ustanovitvi TOZD in njihovem združevanju v delovno organizacijo, ki v 16., 33. členu določa, da se bo sklad porabe koristil med drugim tudi za »šolanje otrok delavca, ponesrečenega pri delu«. Določila o socialni štipendiji pa niso le gola uresničitev tega določila, ampak tudi izraz naše lastne humanosti.

To so nekatera od določil, ki jih vsebuje osnutek samoupravnega sporazuma o izobraževanju in štipendiranju. O vseh teh in še ostalih določilih sporazuma bodo delavci razpravljali v javni razpravi, na predlog sporazuma bodo podali svoje pripombe in ga končno na zborih delavcev po TOZD sprejeli s tako vsebino, ki bo najprimernejša za vse.

Jana Snuderl

Še en uspešen seminar

Zveza socialistične mladine Litostroj si je zadala odgovorno nalogo, ko je sklenila, da bo izobraževala svoje članstvo.

Ta zahteva se postavlja pred nas mlade iz preproste ugotovitve, da lahko le usposobljen in družbenopolitično razgledan mladinec aktivno deluje v našem samoupravnem socialističnem sistemu. Ugotovitev, da je družbenopolitično usposabljanje in izobraževanje sestavni del splošnega in poklicnega izobraževanja, nas vedno postavlja pred dejstvo, kako to izobraževanje izvesti.

Kot učinkovita oblika takega usposabljanja in izobraževanja so se pokazali seminarji. Tega so se zavedali tudi delegati v koordinacijskem svetu ZSMS naše delovne organizacije, ko so zaupali organizacijske odnose.

Tako se je v Mladinskem domu v Bohinju 3., 3. in 4. aprila izobraževalo 80 mladih družbenopolitičnih delavcev. Poleg mladih iz Litostroja se je seminarja udeležilo tudi večje število mladih iz delovnih organizacij — članic ZPS (iz ATMOSA, KLADIVARJA, STROJNE TOVARNE iz Trbovelj, GOSTOLA in HIDROMETALA. Na seminar smo povabili tudi mlade iz nekaterih delovnih organizacij z območja občine Šiška: iz Dekorativne, Slovina, Alka, Uniona, Leka in Krajevne skupnosti Litostroj. Z naštetimi mladinskimi organizacijami že več let uspešno sodelujemo.

Sobota je bila izredno delovna in ta dan smo se seznanili s tremi temami iz našega vsakdanjega družbenopolitičnega delovanja: Napor in rezultati za gospodarsko stabilizacijo in samoupravno planiranje, Vloga Jugoslavije in neuvrščeni v mednarodnih odnosih ter Vloga druž-

bene samozaščite ob pojavu klerikalizma in delu verskih skupnosti.

Družbena samozaščita je tema razgovora tudi med odmorom

KONFERENCIJA
SAVEZA
SOCIALISTIČKE
OMLADINE
ŽELJEZARE ZENICA

DODJELJUJE

PRIZNANJE

LITOSTROJ LJUBLJANA

ZA SARADNJO I

ZA DUGOGODIŠNJI
I USPJEŠAN RAD
U OMLADINSKOJ
ORGANIZACIJI

Vtisi iz Zenice

Zgodaj zjutraj. V polmrazu prihaja vlak v Zenico. Iz teme se prikažejo veliki objekti kombinata in mesto.

Mesto samo ni veliko, reka Bosna ga deli na dva dela — z rudnikom premoga, tovarniškim kompleksom in pretežno starim delom na eni strani in z novim kompleksom stanovanjskih zgradb na drugi.

Po prisrčnem sprejemu v prostorih mladinske organizacije smo z zeniškimi mladinci izmenjali izkušnje o našem delu. Po dveurnem pogovoru smo se napotili na ogled tovarne, tovarniški avtobus nas je odpeljal proti železarni. Najprej smo si ogledali visoko peč, prišli smo ravno v trenutku priprav za praznjenje peči. Pozanimali smo se tudi o pogojih dela. V valjarnah so delavci z vajenimi prijemi vstavljali vroče železo med valje. Ogledali smo si tudi mogočno gradbišče nove valjarne, koksarne in visoke peči, s katerimi bodo večkratno povečali proizvodnjo.

Z avtobusom smo se po kratki vožnji vzpeli na hrib. Železarna se je tu pokazala v vsej svoji velikosti. Ljudje in stroji

so se kot mravlje premikali med ogromnimi halami.

V popoldanskem času smo si ogledali mesto. Nove moderne zgradbe so na nas naredile lep vtis. V mestu živi mnogo različnih narodov, pravijo da jih je 26, imajo tudi »palačo združenih narodov« — to je stolpnica, v kateri delajo strokovnjaki iz ZSSR, ZDA, Poljske, Francije, Anglije... Vsi delajo novo železarno!

Ob 17. uri sem se udeležil seje konference ZSM Železarne Zenica. Iz bogate poročila in iz razprave sem ugotovil, da dosega mladi zeniški železarji takšne in podobne rezultate in imajo takšne probleme kot mladi litostrojski delavci. Da so bolj revolucionarni sem ugotovil že na sami seji, se bolj pa po njej na tradicionalnem tovarniškem srečanju.

Zveza socialistične mladine Litostroj pa je ob tej priliki prejela tudi priznanje zeniških mladincev. V imenu koordinacijskega sveta ZSM Litostroj se zahvaljujem konferenci OO ZSM železarne Zenica za to priznanje in za topel sprejem.

Franč Jamšek

Prvo temo je izredno dobro podal direktor TOZD PI in delegat SRS v zboru republik in pokrajin zvezne skupščine tovariš Zvonimir Volfand, dipl. inž. Nanaiz je dogajanja v našem gospodarstvu, ki so pripeljala do neskladij med posameznimi vejami gospodarstva in načine, kako se naša samoupravna skupnost brani pred temi pojavi. Podrobno je obrazložil pomen stabilizacije gospodarstva in vlogo družbenega planiranja pri odpravljanju strukturnih neskladij.

O vlogi Jugoslavije in neuvrščeni v mednarodnih odnosih je govoril Uroš Lipušček, zunanjepolitični komentator RTV

Ljubljana. Poudaril je, da je neuvrščeni gibanje, ki zajema danes že preko sto suverenih držav. Skozi to gibanje se neuvrščene države borijo za vzpostavitev pravičnih in enakopravnih odnosov med razvitimi in nerazvitimi deželami.

Zadnja tema sobotnega programa je govorila o družbeni samozaščiti. Na njemu svojstven način jo je podal naš stari znanec Hinko Bratuž-Oki. Seznanili smo se z razvojem varnostnega sistema naše države od povojnih let pa do danes, ko se družbena samozaščita že v polni meri uveljavlja. Izredno zanimiva je bila nekakšna podmeta, ki je govorila o verskih skupnosti v naši državi. Ravno pripadnost določenih verskih skupnosti je znal sovražnik v preteklosti dobro izkoristiti. To poizkušnjo nekateri še danes, da bi izpodkopali bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti. V preprečevanju teh pojavov pa igra družbena samozaščita odločilno vlogo.

V nedeljo so nas obiskali tovariš Franc Pentek, dipl. inž., organizacijski sekretar SOZD ZPS, tovariš Vukosav Zivković, sekretar sveta ZK Litostroja in Miha Premk, sekretar OOKZ TOZD FI.

Tovariš Pentek je opisal pot, ki jo je prehodila slovenska strojegradnja, od prvih poskusov združevanja, do podpisa samoupravnega sporazuma o zdru-

Nadaljevanje na 9. strani

SOZD ZDRUŽENA PODJETJA STROJEGRADNJE

Počitniški dom v Medulinu

Predsedstvo sindikata ZPS je dalo v obravnavo vsem OOS — članicam ZPS predlog za nakup počitniškega doma — motela Medulin pri Puli.

Nakup tega doma bi z malo razširitvijo rešil celotne kapacitete letovanja zaposlenih članov sindikata ZPS.

Če ugotovljamo, da imajo že dosedaj vse delovne organizacije ZPS skupaj približno 400 ležišč v svojih domovih na morju in v planinah, potrebujemo še 200 ležišč na jadranski obali, da rešimo problem letovanja vseh zaposlenih. Pri tem seveda mislimo, da bi lahko vsak zaposleni prišel na vrsto za letovanje v našem domu, teoretično vsako tretje leto. Če pa računamo, da vsi ne letujejo v naših domovih, je možnost letovanja v naših domovih skrajšana skoraj na vsako drugo leto.

— In kje stoji ta naš novi počitniški dom?

— Medulin je le nekaj kilometrov oddaljen od Pule (levo od tako imenovane špice). Cel predel je znan po lepi plaži, ki je oddaljena od doma le 300 metrov, čisti vodi, dobremu zraku, ki ga cenijo kot klimatsko zdravljenje. Malo mestece, v katerem žive preprosti in zelo prijazni ljudje, je znano letovišče za veliko slovenskih obiskovalcev.

— Kakšne kapacitete nam nudi dom že sedaj in kakšne so perspektive?

— Trenutno je v domu 17 dvo in triposteljnih sob s kopalnico in ostalimi sanitarijami. Sedežev v zgradbi je za približno 180 ljudi, poleg tega je še pokrita terasa za 150 oseb in dvoriščni prostor za 80 oseb, zmogljivosti dveh kuhinj so praktično neomejene. Na parkirnem prostoru stoji lahko 50 avtomobilov, zraven pa so tudi štiri garaže ter pralnica, kurilnica, likalnica, skladiščni prostori.

Prelep je lepo vzdrževani park s sredozemskimi rastlinami, ki daje še poseben dopustniški občutek in nudi možnosti za oddih.

Na za to predvidenem mestu poleg dosedanje zgradbe je možno dograditi nove prostore in s tem povečati število ležišč. Zasebna ležišča pa lahko najamejo tudi v najbližji okolici (preko turističnega društva).

Medulin, ki je zelo majhno mestece, oddaja približno 750 ležišč, kar pomeni, če upoštevamo velike zmogljivosti kuhinj,

veliko možnost širjenja števila dopustnikov.

Gotovo vsakogar najbolj zanima cena.

Motel je popolnoma opremljen ter sedaj odprt. Zgrajen je bil leta 1966 in je dobro vzdrževan. Bil je že uradno ocenjen, ob dejanskem nakupu pa ga bo treba ponovno oceniti in določiti končno ceno. Predvidevamo, da bi ta znašala približno 12 milijonov dinarjev.

Vse OOS naj za to namenijo sredstva, zbrana iz leta 1975 in 1976 v višini 2 milijona dinarjev, iz ostanka dohodka leta 1976 naj se v vseh delovnih organizacijah zbere 3 milijone dinarjev, najeti pa bi bilo potrebno tudi premostitveni kredit v višini 5 milijonov dinarjev ter

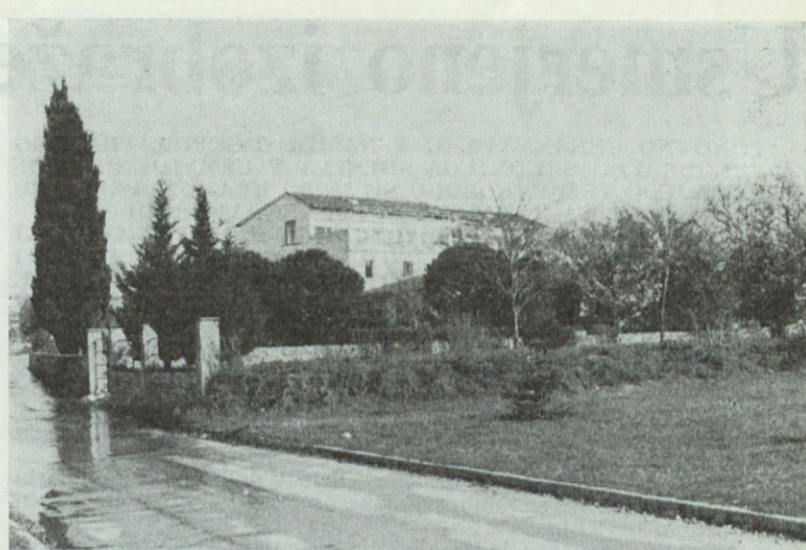
Soriško presenečenje niso samo proge in sneg, ampak tudi vlečnice

prevzeti nekatere dolgove od lastnika.

Ker so prostori lahko tudi centralno ogrevani, je dom lahko tudi odprtega tipa (da je odprt skozi vse leto, kot gostinski obrat). Predsedstvo bo med prvomajskim srečanjem v Poreču organiziralo tudi avtobusni izlet v Medulin.

Predvidevamo, da bi v letošnjem letu uredili vse formalnosti v zvezi z nakupom, tako da bi januarja leta 1977 dom že prevzeli. Obstajajo torej realne možnosti za dokončno rešitev problema počitniške rekreacije v okviru ZPS. Predsedstvo predlaga vsem OOS, da s svojimi prizadevanji pripomorejo k čim hitrejši rešitvi problema, do 30. maja 1976 pa morajo poslati svoje pismene pripombe ali soglasje.

V. M.

Motel v Medulinu, ki naj bi ga s skupnimi sredstvi kupile članice ZPS

Delo sindikata

Predsedstvo sindikata ZPS je 22. marca na 12. seji obravnavalo vrsto pomembnih vprašanj.

Prva točka dnevnega reda je bila posvečena bližnjim volitvam v organe upravljanja, ki bodo v mesecu maju. Zbori delavcev v vseh TOZD članic ZPS morajo izvoliti delegate ali delegacije za DS — ZPS, ki ga bo sestavljalo 74 delegatov iz 8 OZD, 21 TOZD in 4 DS SS. Delegati DS — ZPS pa bodo na prvi seji novega sestava izvolili tudi trinajstčlanski izvršilni odbor.

Predsedstvo je dalo poseben poudarek kadrovskim pripravam, ki jih morajo izvršiti vse OOS v svojih sredinah kot to predvideva sporazum o kadrovski politiki.

Dogovorili so se, da se nosilci funkcij po DO ne menjajo še za eno mandatno dobo, kot je bilo prvotno določeno ob formiranju ZPS.

— Predsedstvo je analiziralo razpravo po OOS in zborih delavcev o odstopu TOZD Viator iz ZPS in pristopu DO EM — Hidromontaže iz Maribora, ter ugotovilo, da potekajo brez problemov.

— Obravnavali so tudi osnutek samoupravnega sporazuma o temeljnih načrta razvoja ZPS za obdobje 1976—1980 in ugotovili, da v osnutku niso zajeta vsa zakonska določila. OOS v TOZD in OZD so dolžne spremljati in se vključevati v razprave o

— Vse OOS naj razpravljajo srednjeročnem načrtu, da bo ta

dejansko izhajal iz zakonskih določil ter da bo zajel vse strateške cilje in interese delavcev z izhodiščem v TOZD.

Predsedstvo sindikata ZPS je na tem sestanku opozorilo vse OOS v DO, da neposredno spremljajo priprave in razpravljajo o tako pomembnem dokumentu.

Analizirali so tudi zimske športne igre, ki jih je izvedla OOS Atmos iz Hoč.

Predsedstvo je sprejelo sklep, da bodo na predlog OOS iz Gostola prihodnje zimske igre v organizaciji OOS Gostola iz Nove Gorice.

— Priprave na prvomajsko srečanje članov sindikata ZPS v Poreču od 30.4. do 3.5.1976 potekajo uspešno. Rezervirali smo 600 ležišč v hotelu Albatros, pripravljamo pa tudi kulturni in rekreacijski program. o možnosti organiziranega ogleda vseh DO članic ZPS v mesecu maju.

— Predsedstvo je postalo tudi poročilo o možnosti nakupa počitniškega doma ZPS motel Medulin v Medulinu pri Puli ter zadolžilo vse OOS, da o tem razpravljajo in dajo svoje soglasje.

V. M.

Nadaljnje delo ZSMS ZPS

Na seminarju v Bohinju smo mladinci med drugimi organizirali tudi srečanje vodstev OO ZSMS članic ZPS.

Od ustanovne koordinacijske konference ZSMS ZPS leta 1973 smo mladi v Litostroju večkrat opozarjali na neaktivnost in nedelavnost vodstva tega koordinacijskega telesa. Prav zaradi tega smo tokrat izvedli to srečanje v Bohinju.

Srečanja oziroma razgovora so se udeležili mladi iz ATMOSA, GOSTOLA, KLADIVARJA in HIDROMETALA. Obsodbe vredno je ravnati nekaterih predstavnikov OO članic ZPS, ki se tega razgovora niso udeležili.

Naš predlog o poteku reorganizacije mladih v ZPS so vsi prisotni sprejeli soglasno.

DOGOVORILI SMO SE O NASLEDNJEM:

— Aprila v Litostroju pripravimo gradivo o izvedbi volitev, in sicer tako, da vse delovne organizacije — članice ZPS vrnejo gradivo predvidoma do 15.5.1976 oziroma po tri delegate iz vsake delovne organizacije za zbor delegatov ZPS, ki bo v Litostroju.

— Vsaka članica ZPS naj predlaga delegata v koordinacijski svet ZSMS ZPS, ki ga bomo konstituirali na 1. redni seji.

— Vsaka OO ZSMS oziroma koordinacijski svet ZSMS ima tudi pravico oziroma dolžnost, da predlaga kandidate za predsednika oziroma sekretarja ZSMS ZPS.

— Koordinacijski svet ZSMS ZPS se bo prvič sestel v eni izmed delovnih organizacij, članic ZPS v začetku junija.

Josip Fileš

V NOVI TISKARNI

Ze nekaj let smo delavci v uredništvu našega časopisa razmišljali o spremembi tiskarske hiše. V tiskarni Jadran v Kopru smo tiskali časopis že sedemnajst let. Treba je poudariti, da smo bili Litostrojčani skozi vso to obdobje zelo zadovoljni z uslugami te tiskarne.

Toda potreba po hitrem in pravočasnem informiranju nas je pripeljala do odločitve, da smo poiskali tiskarno v Ljubljani, to je v bližini Litostroja, kjer imamo možnost pogostega kontaktiranja. Odločili smo se za »Tiskarno Ljubljana« na Viču.

Se enkrat se delavcem tiskarne Jadran iz Kopra zahvaljujemo za dolgoletno uspešno sodelovanje.

Glavni in odgovorni urednik časopisa Litostroj
Ivan Elikan

Politična šola v ICL

Idejnopolitično usposabljanje kot del splošno izobraževalnega procesa postaja vse bolj pomembno, še zlasti, če upoštevamo nje-govo funkcijo pri usposabljanju ljudi za razreševanje perečih družbenih vprašanj, ki zaradi našega hitrega družbenega razvoja ne smejo ostati nezapažena.

V preteklih letih je bilo na področju idejnopolitičnega usposabljanja komunistov v naši delovni organizaciji bolj malo storjenega. Krivda je predvsem na nas, članih ZK samih, ker smo čakali na zunanjo pobudo. To nam je sicer dala OK ZKS Ljubljana-Šiška, vendar odziv ni bil tak kot smo pričakovali glede na težnje samih članov ZK po izobraževanju in usposabljanju.

V letu 1976 smo bolj zavzeto in zares odgovorno pristopili k uresničevanju že zdavnaj sprejetih obvez. Ker so OO ZK idejnopolitično izobraževanje in usposabljanje v svojih programih postavile med glavne naloge, se je Svet ZK TZL odločil, da pripravi vse potrebno za izvedbo družbenopolitičnega izobraževanja delavcev Litostroja. Svet je to nalogo zaupal svoji komisiji za idejnopolitično izobraževanje, ki je pripravila program in njegovo uresničitev zaupala Izobraževalnemu centru Litostroj.

V letu 1976 smo za delavce Litostroja organizirali naslednje družbenopolitično in družbeno izobraževanje:

• seminar za novo sprejete članice ZK, kandidate za sprejem v ZK ter vodstvo OO ZSM v TOZD in DS,

• seminar za člane IO OO ZS, za člane komisij pri IO konferenci sindikalnih organizacij ter za poverjenike sindikalnih skupin,

• seminarji za člane samoupravnih organov:

DS TOZD in SSP, samoupravne delavske kontrole v TOZD, OMRD v TOZD, odborov za družbeno samozaščito in za člane samoupravnih organov delovne organizacije,

• seminar za delegate SIS in za delegate za zbor združenega dela,

• seminar za vodilni in vodstveni kader in

• druga tematska predavanja.

OBVESTILO

Obveščamo vse mladince, ki so se udeležili pohoda »Po poteh dražgoške bitke« v dneh od 4. do 6. julija 1975 in še niso vrnili srajce, da jim bomo ob izplačilu osebnega dohodka za maj odtrgali po 200 dinarjev, kolikor znaša nabavna cena za eno srajco.

KS ZSMS

M. J.

Usmerjeno izobraževanje

• PONOVO OBRAVNAVAMO V NAŠEM ČASOPISU PREDLOG ZA PREOBRAZO SREDNJEGA ŠOLSTVA V USMERJENO IZOBRAŽEVANJE. O TEM PREDLOGU SE JE PO KRAJSEM PREMORU ŽE PRICELA JAVNA RAZPRAVA IN SMO SEDAJ SREDI NJE.

• ODLOČILI SMO SE, DA V IZVLEČKU IN V GRAFIČNI OBLIKI PONOVI MO NEKATERE NAJPOMEMBNEJŠE ZNACILNOSTI PREDLOGA, O KATEREM SMO V PREJSNJIH ČLANKIH ŠIRŠE PISALI. TAKO SE BOMO LAŽE VKLJUČILI V JAVNO RAZPRAVO TUDI V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI. OB KONCU PA NAVAJAMO NEKAJ VPRAŠANJ ZA RAZMISLJANJE IN RAZPRAVO.

USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

- je nadgradnja osnovne šole
- obsega sedanje srednje, višje in visoko izobraževanje ter je sestavni del celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema
- pripravlja mladino in odrasle za delo v določenem poklicu in jih oblikuje v aktivne samoupravljalke osebnosti v združenem delu in družbenem življenju
- predlog obravnava le preobrazbo sedanjega srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje

NAČELA ZA PREOBRAZO SREDNJEGA ŠOLSTVA V USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

- marksizem je idejni in znanstveni temelj vzgoje in izobraževanja;
- delo je temeljno načelo samoupravne vzgoje in izobraževanja — vzgajati in izobraževati moramo z delom za delo;
- vzgajati moramo s samoupravljanjem za samoupravljanje;
- vzgojnoizobraževalni proces mora mladino in odrasle usposabljanje za nenehno izobraževanje;
- vzgojnoizobraževalna dejavnost mora upoštevati znanstveno tehnološki, družbeni in kulturni razvoj;
- demokratični vzgojnoizobraževalni sistem mora zagotavljati vsem dostopnost in enake možnosti za izobraževanje v skladu s svojimi sposobnostmi in interesi ter potrebami združenega dela;
- vzgojnoizobraževalni sistem mora biti prožen, zagotavlja mora predhodnost-povezanost vzgojnoizobraževalnih programov in organizacije vzgoje in izobraževanja.

NEUSKLJENOST SEDANJEGA SREDNJEGA ŠOLSTVA Z DRUŽBENIMI POTREBAMI

- posamezne vrste srednjih šol so vase zaprti deli vzgojnoizobraževalnega sistema, so nepovezani med seboj kot tudi z osnovno šolo ter z višjim in visokim šolstvom;
- sedanje srednje šole ne dajejo učencem enakih možnosti za nadaljnje izobraževanje;
- združeno delo je šibko povezano s sedanjim srednjim šolstvom, zato je mreža srednjih šol razdrobljena, vpis se ravna po prostorskih zmogljivostih srednjih šol in ne po dejanskih potrebah gospodarstva in družbenih dejavnosti;
- nekatere srednje šole so prešibko usmerjene v vzgojo in izobraževanje za delo;
- učenci se prezgodaj odlo-

čajo za poklic, ne da bi preizkusili svoje sposobnosti in nagnjenja.

POVEZANOST USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA Z DRUŽENIM DELOM

- združeno delo mora prevzeti neposredno odgovornost za politiko vzgoje in izobraževanja ljudi za delo (poklic) ter za nadaljnje nenehno izobraževanje iz dela, ob delu in na delu;
- trajne in oblike usmerjenega izobraževanja so odvisne od zahtev združenega dela, od profilov poklicev oziroma posameznih področij gospodarstva in družbenih dejavnosti;
- organizirano poklicno usmerjanje na podlagi načrtovanja kadrovskih potreb združenega dela mora omogočiti, da se vpis učencev ne bo ravnal po prostorskih zmogljivostih šol, ampak po potrebah gospodarstva in družbenih dejavnosti;
- potrebno je uvajati različne oblike za konkretno povezovanje izobraževanja in združenega dela, združeno delo mora prevzeti neposredno odgovornost za politiko vzgoje in izobraževanja ljudi za delo (poklic) in za nadaljnje nenehno izobraževanje.

PRVA FAZA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

- na začetku usmerjenega izobraževanja je treba zagotoviti vsem obvezno, skupno vzgojnoizobraževalno osnovo, ki naj zagotavlja:
- višjo vzgojnoizobraževalno raven,
- bolj izenačene pogoje vsem za nadaljnje izobraževanje,
- spoznavanje in preizkušanje sposobnosti mladih,
- lažjo in najmanj za eno leto kasnejšo, zrelejšo odločitev za poklic,
- hitrejše, racionalnejše in bolj kakovostno osvajanje poklicnih znanj v finalnem poklicnem izobraževanju,
- večjo izobraževalno prožnost ali prehodnost v vse smeri,

• odpravo dvotirnosti in prednosti posameznih vrst sedanjih srednjih šol,

— prva faza traja štiri semestre (dve šolski leti) s 30 urami pouka v tednu in je obvezna za vso generacijo, ki se začne usmerjeno izobraževati;

— obsega:

- skupno, za vse učence isto programsko osnovo — 70%

trebe delovnih mest na temelju sedanje delitve dela v gospodarstvu in družbenih dejavnosti;

— dajejo poklicno izobrazbo v obsegu sedanjega srednjega, višjega in visokega šolstva;

— trajajo različno dolgo, odvisno od programskih zahtev posameznih profilov poklicev;

— ti programi se prilagajajo

STRUKTURA SKUPNE PROGRAMSKE OSNOVE IN PRIMARNIH PROGRAMSKIH USMERITEV

	I. LETO		II. Primarne programske usmeritve				
	Obv. pr.	Izb. pr.	1.	2.	3.	4.	5.
1. JEZIKOVNO IN UMETNOSTNO PODROČJE Slovenski jezik Tuji jeziki (2. tuji jezik)* Umetnostna vzgoja	304	38	114		76 do 190	114 do 342	342 do 646
2. DRUŽBENO EKONOMSKO PODROČJE Samoupravljanje s temelji marksizma Zgodovina Geografija	228		152			76 do 152	
3. NARAVOSLOVNO MATEMATIČNO PODROČJE Matematika Fizika Kemija Biologija	342			76 do 228	114 do 342	190 do 342	
4. PROIZVODNO-TEHNIČNO PODROČJE Strokovna teorija Praktični pouk	76	38	76	665	437 do 589	114 do 456	
5. TELESNO-VZGOJNO IN OBRAMBNO PODROČJE Telesna vzgoja Obramba in zaščita	152		113				
	1140		1140	665	665	665	665

Navedeno je število ur pouka v enem šolskem letu.

vseh ur pouka, ki vključuje 5 področij in je zastopana v prvem letu s skoraj vsemi urami pouka,

• obvezne, a zibirne programe — primarne programske usmeritve — 30% vseh ur pouka od celotne prve faze, obsegajo prav tako 5 področij z medsebojno kombinacijo, usmerjajo in pripravljajo učenca na šolanje bodočega poklica, zastopane so v drugem letu z več kot polovico učnimi urami.

DRUGA FAZA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA — FINALNE PROGRAMSKE USMERITVE

— oblikujejo kadre različnih profilov poklicev glede na po-

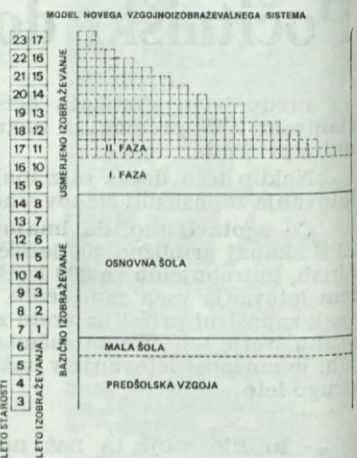
glede na potrebe izobraževanja mladine in odraslih;

— delijo se na skupne programe, skupne specialne programe in specialne programe.

IZVAJALCI USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

— center usmerjenega izobraževanja po dejavnosti (npr. za kovinarske poklice), združuje prvo in drugo fazo usmerjenega izobraževanja za eno ali več dejavnosti, združuje določene vrste sedanjih srednjih, višjih in visokih šol —

— izobraževalni center pri OZD vključuje predvsem drugo fazo usmerjenega izobraževanja za eno ali več dejavnosti, lahko pa tudi prvo fazo;

— vzgojnoizobraževalna organizacija samo za prvo fazo usmerjenega izobraževanja, pri čemer se programske usmeritve ravnajo po potrebah regionalnega razvoja;

— delavske univerze lahko organizirajo prvo in drugo fazo usmerjenega izobraževanja ob delu (za zaposlene) za poklice, ki jih zahtevajo regionalne potrebe.

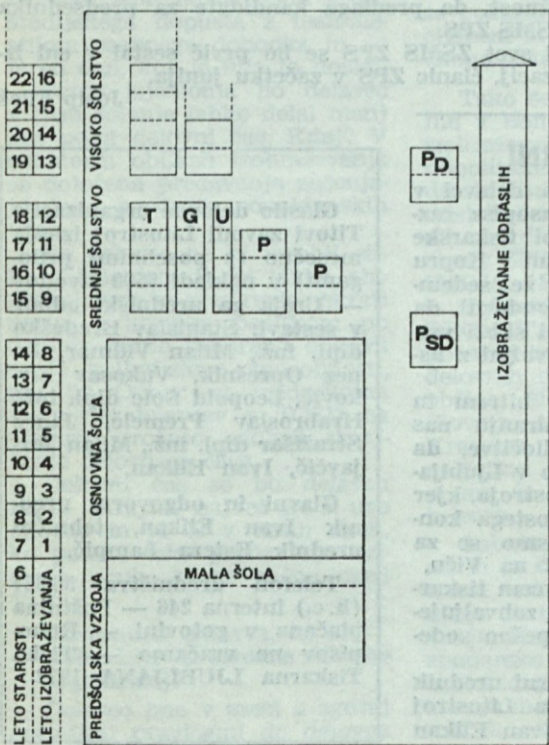
ORGANIZACIJA IN METODE POUKA

Z reformo se bo precej spremenila sedanja organizacija pouka. V prvem letu usmerjenega izobraževanja bo še prevladoval razredni predmetni pouk, ko se bo učenec učil hkrati večje število predmetov. Ze v drugem letu in predvsem nato v drugem delu finalnega poklicnega izobraževanja pa bo prevladoval pouk po izobraževalnih programih posameznih predmetov, ki ne bodo razporejeni po razredih, ampak po skupinah, trajali pa bodo različno dolgo, odvisno od vsebine in zahtevnosti. Tako bo pomembno za nadaljnje napredovanje pri izobraževanju te, katere programe bo učenec uspešno osvojil, in ne kateri razred. Učenci se bodo usmerjali k tistim programom in s tem k tistim poklicem, za katere bodo ugotovili ne le, da si jih želijo, ampak, da so jih sposobni tudi obvladati. S tem se bo zmanjšala neuspešnost pri šolanju, kar je sedaj pogost pojav.

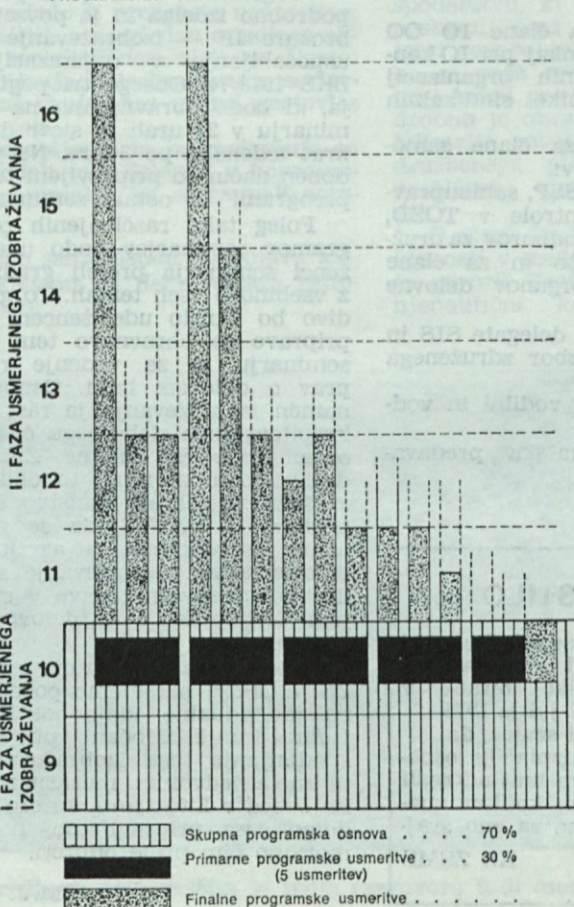
(Nadaljevanje na 7. strani)

skupni programi — vsebujejo jih vse finalne usmeritve in smeri (npr. materinščina, samoupravljalška praksa, telesna vzgoja),

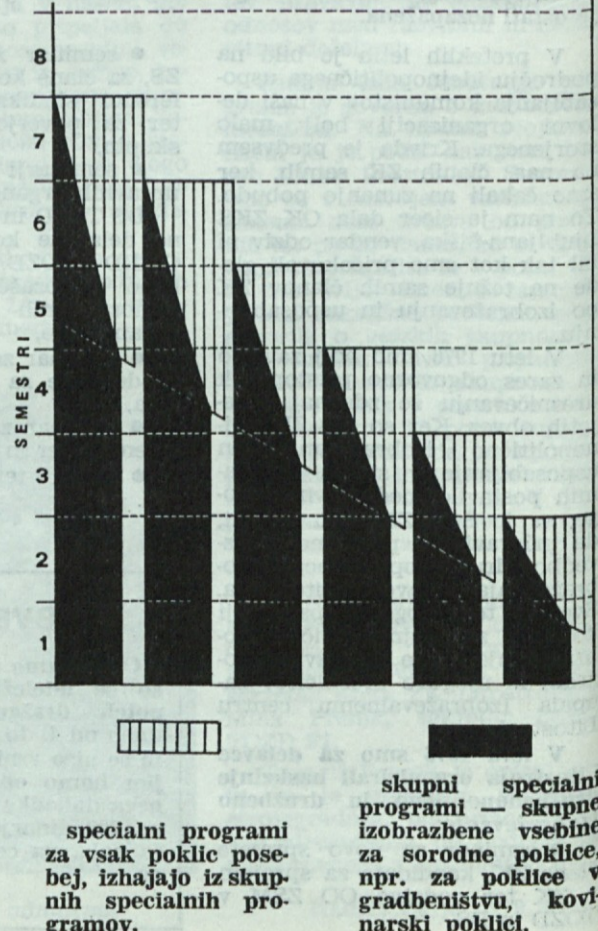
SEDANJI VZGOJNOIZOBRAŽEVALNI SISTEM V SR SLOVENIJI

PROGRAMSKA STRUKTURA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

STRUKTURA FINALNE PROGRAMSKE USMERITVE S PROGRAMSKIMI SMERMI IN RAVNMI

Štipendiranje v letu 1975-76

Najprej bomo pregledali kadre, ki se izobražujejo v šolskem letu 1975/76, ter rezultate izobraževanja v poslovnem letu 1975.

Na tem mestu ne navajamo podatkov o izobraževanju učencev ter o dopolnilnem izobraževanju zaposlenih v tečajih in seminarjih v našem izobraževalnem centru.

Pregled je sestavljen na podlagi sklenjenih pogodb s posamezniki, katerim je bil odobren študij s sklepom Delavskih svetov TOZD, DS Delovne skupnosti SSP in komisije za usmerjanje in financiranje izobraževanja v OZD Litostroj.

Analizo za celotno podjetje podajamo po stopnjah šolske izobrazbe in smereh šolanja. Za posamezne TOZD in DS smo 2. februarja 1976 izdelali analizo izobražujočih kadrov ter jo poslali samoupravnim organom, vodstvom TOZD in družbeno političnim organizacijam podjetja v vednost in razpravo.

Pri analizi stanja štipendistov ob delu in zunanjih štipendistov v šolskem letu 1975/76 smo ugotovili, da ima OZD Litostroj v letu 1975/76 277 štipendistov, od katerih:

- 1 štipendist pripravlja znanstveno razpravo (disertacijo),
- 10 štipendistov obiskuje diplomski študij — magisterij, in sicer:
 - 7 strojno smer,
 - 1 ekonomsko smer,
 - 1 avtomatizacijsko tehnološko smer,
 - 1 računalniško tehnološko smer,
- 39 štipendistov obiskuje visoko šolo:
 - 18 fakulteto za strojništvo (II. stopnjo),
 - 1 fakulteto za naravosl. teh. odd. metalurgije (II. stopnjo),
 - 5 ekonomsko fakulteto,
 - 2 filozofsko fakulteto — psihologija, jezikoslovje,
 - 2 pravno fakulteto,
 - 1 visoko industrijsko pedagoško šolo,
 - 2 visoko ekonomsko komerc. šolo Maribor (II. stopnjo),
 - 1 visoko šolo za telesno kulturo,
 - 2 visoko tehniško šolo Maribor (II. stopnjo),
 - 2 visoko organizacijsko šolo Kranj (II. stopnjo),
 - 1 fakulteto za elektrotehniko,
 - 2 fakulteto za sociologijo, novinarstvo in politične vede,
- 55 štipendistov obiskuje višjo šolo, in sicer:
 - 19 fakulteto za strojništvo (I. stopnjo),
 - 10 visoko komercialno šolo Maribor (I. stopnjo),
 - 1 višjo tehniško varnostno šolo,

- 3 višjo upravno šolo,
- 1 višjo šolo za cestni promet,
- 1 višjo pravno šolo,
- 3 višjo tehniško šolo Maribor (I. stopnjo),
- 1 višjo grafično šolo,
- 13 visoko šolo za organizacijo dela Kranj (I. stopnjo),
- 2 ekonomsko fakulteto (I. stopnjo),
- 1 elektro fakulteto (I. stopnjo),
- 104 štipendisti obiskujejo srednje šole:
 - 39 tehniško šolo za strojništvo,
 - 20 ekonomsko smer,
 - 7 elektro smer,
 - 2 lesno smer,
 - 1 cestni promet,
 - 2 upravno administrativno šolo,
 - 2 metalurško smer,
 - 1 kemično smer,
 - 27 delovodsko,
 - 1 srednjo politično šolo,
 - 1 komercialno smer,
 - 1 mignazijo.

- 2 štipendista sta na specializaciji.

- 11 štipendistov obiskuje poklicne šole, in sicer:
 - 1 poklicno šolo Maribor,
 - 8 administrativno šolo,
 - 1 poklicno gasilsko šolo,
 - 1 poklicno šofersko šolo.

- 5 štipendistov obiskuje osnovno šolo,
- 40 jih obiskuje tečaje za delovna mesta,
- 10 jih je na priučevanju.

Ob delu torej študira 251 štipendistov, zunanjih pa je 26. Skupaj imamo v OZD Litostroj torej 277 štipendistov.

Analiza je pokazala, da je v šolskem letu 1975 uspešno kon-

čalo študij 66 štipendistov, od tega:

- 1 magisterij,
- 7 strojno fakulteto (II. stopnjo),
- 1 VEKS — Maribor (II. stopnjo),
- 2 strojno fakulteto (I. stopnjo),
- 1 VEKS — Maribor (I. stopnjo),
- 2 metalurško fakulteto (I. stopnjo),
- 1 VOŠD — Kranj (I. stopnjo),
- 13 tehniško šolo za strojništvo,
- 1 tehniško šolo elektro smer,
- 1 ekonomsko srednjo šolo,
- 2 srednjo politično šolo,
- 18 delovodsko šolo 2 strojno smer,
- 1 delovodsko šolo — lesno smer,
- 1 enoletni tečaj za tajnice,
- 3 strojepisni tečaj,
- 1 stenodaktilografski tečaj,
- 4 tečaj tehničnega risanja,
- 4 zunanjetrgovinski tečaj,
- 1 osnovno šolo.

V ilustracijo navajamo še podatke o številu štipendistov, ki so končali študij v izobraževalnem procesu 1973, 1974, in sicer:

- a) v šolskem letu 1972/73 je končalo študij 7 štipendistov.
 - 2 na visoki šoli,
 - 3 na srednji šoli,
 - 2 na poklicni šoli;

b) v šolskem letu 1973/74 pa je končalo 38 štipendistov:

- 1 na diplomskem študiju,
- 3 na visokih šolah,
- 6 na višjih šolah,
- 16 na srednjih šolah,
- 1 na poklicni šoli,
- 1 na osnovni šoli,
- 10 na tečajih za delovna mesta.

Iz celotnega gradiva je razvidno, da bo predvidoma v letih 1976 in 1977 dokončalo študij 91 štipendistov, in sicer:

- v letu 1976 — 41 štipendistov,
- v letu 1977 — 50 štipendistov.

V šolskem letu 1975/76 so bile sklenjene pogodbe za pričetek študija na podlagi prošnje posameznikov, ki so bile odobrene s sklepom organov samoupravljanja pri TOZD:

- 1 doktorat,
- 1 magisterij,

drovskih potreb in kako bo zagotovljeno, da bodo res upošteevane?

Marsikaj od tega, kar vsebuje predlog, v našem izobraževalnem centru že izvajamo, zlasti izobraževanje za delo in ob delu, torej tudi za zaposlene. Seveda pa se bosta vsebina in način izobraževanja o marsičem spremenila. Trenutno se postavlja vprašanje, ali bo ob povečani splošno-izobraževalni osnovi v prvi fazi usmerjenega izobraževanja in v nadaljnji drugi finalni fazi dovolj časa za vsaj takšno poklicno izobraževanje mladine kot doslej? Ali drugače povedano: ali bodo po končanem izobraževanju učenci toliko usposobljeni kot sedaj za vključevanje v proizvodnjo?

Za nas se postavlja tudi vprašanje, ali bomo imeli za mladino v našem izobraževalnem centru obe fazi usmerjenega izobraževanja ali samo drugo fazo, tako da bomo dobivali v poklicno izobraževanje učence, ki se bodo prvi dve leti usmerjenega izobraževanja šolali drugod.

In končno, ali bodo različni modeli usmerjenega izobraževanja v republikah med seboj toliko usklajeni, da ne bo večjih težav pri izobraževanju učencev iz drugih republik oziroma pri prehajanju učencev iz ene republike v drugo republiko?

Praktično razreševanje teh in še drugih vprašanj, ki jih bo izluščila javna razprava, bo zahtevalo že veliko poglobljenega dela za preobrazbo srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje.

H. P.

Formar Ante Dizdarević v svojem elementu

- 10 fakulteta za strojništvo II. stopnje,
- 2 ekonomska fakulteta II. stopnja,
- 1 VŠOD — Kranj,
- 1 pravna fakulteta,
- 2 fakulteta za soc. in novinarstvo ter politične vede,
- 1 visoka elektro šola II. stopnja,
- 4 VŠOD — Kranj I. stopnja
- 3 fakulteta za strojništvo I. stopnja,
- 1 ekonomska fakulteta,
- 3 višja upravna šola,
- 1 fakulteta za elektroniko,
- 6 tehniška šola za strojništvo,
- 4 tehniška šola za elektro smer,
- 3 ekonomska srednja šola,
- 1 srednja politična šola,
- 3 tehniška šola za lesno smer,
- 1 tehniška šola kemijska smer,
- 1 tehniška šola metalurška smer,
- 5 delovodska šola strojna smer,
- 4 delovodska šola elektro smer,
- 14 delovodska šola metalurška smer,
- 1 upravno administrativna šola,
- 4 administrativna šola,
- 1 poklicna gasilsko šola,
- 1 tečaj obločnega varjenja,
- 1 stenodaktilografski tečaj,
- 2 strojepisni tečaj,
- 1 osnovna šola,
- 5 jezikovni tečaji.

Iz navedenih podatkov za pretekla leta in za leto 1975 je razvidno, da je osip pri šolanju manjši in da se je začel proces skrajševanja dobe študija, kar priča tudi povečano število tistih, ki so končali šolanje. Menimo, da je to logična posledica sistematičnega in stalnega spremljanja študija posameznikov, s katerim smo pričeli pred dvemi leti.

Odbor za medsebojna razmerja v združenem delu pri TOZD in DS SSP bo vnaprej pristojen za odobravanje prošnje posameznikov za študij.

Odbor bo imel naslednje pristojnosti s področja izobraževanja:

— v zadevah, v katerih je potrebno odločiti o strokovnem izobraževanju oziroma o vrsti splošnega izobraževanja delavcev ali skupine delavcev na podlagi plana izobraževanja, ki ga je sprejel delavski svet TOZD ali DS SSP;

— v zadevah razporeditve delavcev na delovna mesta, ki ustrezajo njihovi stopnji strokovne izobrazbe, ker se ne želijo šolati, ali si v predpisanem roku ne pridobe ustreznih izobrazbe oziroma kvalifikacije, če neuspešno končajo šolanje, ali se študijska pogodba razveže;

— v zadevah razporeditve delavcev na delovno mesto, ko delavec uspešno ali neuspešno konča pripravniško dobo;

— v zadevah, ko se lahko odobri plačani študijski dopust do 10 dni na leto za opravljanje izpita delavcem, ki se šolajo na lastne stroške ter v primerih, ko se delavcem lahko odobri potrebna specializacija ali praksa v drugi organizaciji združenega dela ali v tujini na stroške TOZD.

— v zadevah, ko imajo delavci — slušatelji posameznih šol pravico, da so razporejeni v izmene, ustrezno urniku šolanja in v skladu s pogodbo o dopolnilnem šolanju.

Vsi zainteresirani delavci za študij ob delu in zunanji štipendisti naj se v bodoče obračajo s prošnjami, napisanimi na podpisnem obrazcu 1,65, ki ga dobijo v vseh knjigarnah.

Oddelek za izobraževanje in programiranje kadrov pri KSS deluje le kot spodbujevalec in usmerjevalec izobraževalnega procesa.

Sonja Mravlja

USTANOVljen ŠE EN AMK

30. marca 1976 so se mladi komunisti v TOZD FI zbrali na seji z namenom, da ustanovijo svoj AMK.

Za sekretarja je bil enoglasno izvoljen tovariš Vincencij Jakopič, izvolili pa so še njegovega namestnika in sedemčlanski sekretariat.

Za boljše delovanje aktiva so izvolili tudi več komisij. Osnovo za delovanje tega 25-članskega aktiva bo predstavljal poslovnik, ki so ga sprejeli na tej ustanovni seji.

Usmerjeno izobraževanje

(Nadaljevanje s 6. strani)

Precej se bodo spremenile tudi metode v izobraževalnem procesu. Učenci se bodo bolj kot doslej izobraževali s svojim aktivnim delom ob uporabi različnih učnih pripomočkov in sodobne učne tehnologije. V učnih načrtih je treba odpraviti sedanjo prenatrpanost, učence je treba učiti misliti in jih usposobiti za kasnejše samoizobraževanje.

POGOJI ZA REFORMO SREDNJEGA ŠOLSTVA

Vse to zahteva, da se spremenijo pogoji za vzgojnoizobraževalno delo. Predvsem bo treba pripraviti zaposlene pedagoške delavce na reformo, povečati število učiteljev za nekatere predmete, ustrezno izobraževati nove pedagoške delavce in še bolj pritegniti strokovnjake iz proizvodnje in drugih dejavnosti za izvajanje poklicnega izobraževanja.

Izdelati bo treba nove izobraževalne programe za obe fazi usmerjenega izobraževanja na podlagi sedanjih ali na novo sestavljenih profilov poklicev. Pripraviti bo treba komplete učnih sredstev in pripomočkov za pouk. Potrebne bodo nove laboratorijske učilnice, delavnice in drugi šolski prostori.

Predvsem pa bo treba urediti mrežo izobraževalnih ustanov za usmerjeno izobraževanje, ki naj zagotovi gospodarne nalož-

be. Tu bodo imele glavno vlogo posebne izobraževalne skupnosti, v kateri se bodo srečali gospodarstvo in družbene dejavnosti ter izvajalci vzgojnoizobraževalne dejavnosti. Neposredno se bodo dogovarjali o razvoju usmerjenega izobraževanja v skladu s potrebami združenega dela.

ZAKLJUČEK

O predlogu preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje teče sedaj javna razprava, v katero se vključujemo tudi mi.

V razpravi bomo ugotavljali, koliko ustreza predlog vsem družbenopolitičnim izhodiščem oziroma že sprejetim dokumentom o vzgoji in izobraževanju, koliko ustreza potrebam gospodarstva in družbenih dejavnosti, pri čemer moramo upoštevati sedanje in prihodnje potrebe. Poiskati bodo morali zagotovila, da se tudi drugi deli vzgojnoizobraževalnega sistema (osnovno šolstvo, višje in visoko šolstvo) usmerijo k skupnim reformnim prizadevanjem, da ne bi ostalo pri delnih rešitvah. Vprašati se moramo, kako bo potekalo v bodoče načrtno poklicno usmerjanje mladine v osnovni šoli in naprej v prvem delu usmerjenega izobraževanja, da bo v skladu z nagnjenji in sposobnostmi človeka, pa tudi v skladu s kadrovskimi potrebami gospodarstva in družbenih dejavnosti. Kako bo organizirano konkretno načrtovanje ka-

HE Mjolkka

V začetku novembra 1975 sem po nalogu zunanje montaže od-potoval kot nadzornik za montažo naše opreme v HE Mjolkka na Islandijo. Nisel imel časa, da bi iskal podatke o življenju na tem otoku, edino kar sem o njem vedel je bilo iz televizijske oddaje »Islandija ni Koromandija«, ki je bila prav takrat na sporedu. Zda-j vem nekaj več in lahko opišem glavne značilnosti tega otoka.

Otok Island leži tik ob se-vernem tečajniku in je polovico manjši od Jugoslavije. Naselje-nih je komaj 42.000 km² in to iz-ključno ob morju, ker je notra-njost otoka večidel neprehodna in pokrita z večnim ledom. Od skupno 200.000 prebivalcev jih polovica živi v glavnem mestu Reykjaviku.

Islandijo so v 9. stoletju na-selili norveški Vikingi. Njihov jezik pripada skandinavski se-vernogermanski skupini, kamor sodijo še danščina, norveščina in švedščina. Glavni dohodek jim prinaša ribolov (900.000 ton rib letno — od tega dosti kitov in tju-lenjev). Največ gojijo ovce, katerih je skoraj 1 milijon, ima-jo 50.000 krav mlekaric in okoli 35.000 konj — ponijev.

Od poljedelskih proizvodov uspeva v glavnem le krompir in ječmen, tako da so vezani iz-ključno na uvoz. 90% dohodka jim prinaša ribolov in 10% turi-zem. Podnebje je hladno in vlaž-no, vendar temperatura zaradi toplih morskih tokov pozimi ne pade v poprečju pod -10 stopin-j Celzija, povprečne letne tem-perature pa so +11 stopinj Cel-zija.

Pot do Reykjavika je bila običajna, v spominu mi je osta-la le čudovita slika, ko smo le-teli nad Norveško in Finsko in smo z letala dobro videli nešte-to majhnih lesenih hišic, poseja-nih ob prostranih gozdovih, ob-danih z nešteti jezeri.

Prvo presenečenje sem doži-vel, ko se v Reykjaviku zjutraj ni hotelo zdaniti. Delati začnejo šele ob 9. uri, ko je mesto še vedno razsvetljeno s cestnimi lučmi, na nebu pa se vedno zvezde. Okoli 14. ure se je toliko zdanilo, da smo lahko z lokal-nega letališča odleteli na severni del otoka do HE Mjolkka.

Letalo, ki vozi v to smer, je čisto majhno, komaj osem se nas je stlačilo v njegov trup. Okrog nas je bilo vse polno prt-ljage. Ko smo vzleteli, sem pod seboj dobesedno videl mestne ulice, ljudi in avtomobile. Ze je me-sto ostalo za nami in leteli smo nad malimi otoki. V dveurni vožnji smo se nekajkrat spustili in spet vzleteli. Pristajalna steza je bila podobna travniku, nikjer asfalta in signalnih luči. Pilot je sam raztovarjal in nakladal prt-ljago. Povsod so nas čakali kmetje z avtomobili in vsak je odpeljal svoje goste.

Prispeli smo do malega me-sta Pingeri in od tam se je mo-ja vožnja nadaljevala s teren-skim avtomobilom po slabi ma-kadamski cesti do naselja ob centrali. Naselje na pogled od zunaj ni bilo nič posebnega, to-da ko sem stopil v notranjost, sem bil prijetno presenečen.

To niso bile barake, kot smo jih vajeni na naših gradbiščih, to je bilo podobno vagonom I. razreda, sestavljenih v celoto. Vsi prostori so bili urejeni kot v najboljšem hotelu. Se poseb-no sem bil presenečen nad ure-ditvijo jedilnice in kuhinje, ki je najmodernejše opremljena. Dve kuharici in snažilka so skr-bele za čim boljše počutje nas vseh. V vseh prostorih smo ho-dili samo v copatah. Delovne obleke in čevlje smo pustili v posebni predsobi. Vsi prostori so bili prekriti s toplim podom in ogrevani z električnimi peč-mi, ki so bile montirane kot tan-ke plošče na stenah.

Delali smo vsak dan od 8. do 22. ure, tudi ob sobotah in ne-deljah. Vsi smo imeli pred se-boj en sam cilj: čimprej kon-čati montažo in oditi, dokler nas sneg ne zamede in zadrži tukaj do pomladi, kajti prevoz je v zimskem času skoraj nemo-goč.

Hrano so nam servirali 5-krat dnevno. Kvaliteta in pri-prava hrane je bila najboljša.

Zjutraj nas je čakala bogato ob-ložena miza, na izbiro smo imeli več vrst jedi, kavo, čaj, mleko in sadne sokove v neomejenih količinah. Razumljivo, da so bi-le vsak dan na jedilnem listu tudi pečene, ocvrte in kuhane ribe. Čudil sem se, kako da so vsak dan na mizi jabolka, ba-nane in pomaranče, ko vendar nihče nič ne dovažja in odvažja. Povedali so mi, da imajo dve veliki zmrzovalni skrinji, kjer je zaloge za več mesecev. Vseeno pa sem se na njihovo hrano ma-lo teže privadil, ker je vse sla-dkano, kisa in olja pa v kuhinji sploh ne poznajo. Samo primer: vroč slivov kompot zalit z mrz-lim mlekom ali pa makaroni z rozinami in zaliti z vročim mle-kom. Vso hrano, ki je ostala od dnevnih obrokov, so zmetali v plastične vreče in vsakih nekaj dni odpeljali na prostor, določen za odpadke. Ker je bila hrana vsak dan sveže kuhana, nisem imel nikoli težav z želodcem in prebavo. Ob mojem odhodu pa me je zelo začudilo, ko so mi namesto računa za hrano in sta-novanje povedali, da mi to po-klanjaajo za moje zasluge pri delu.

V skupini, s katero sem de-lal, so bili mladi ključavničarji, elektrikiarji in monterji. Med nji-mi so bili tudi inženirji, ki so bili prvič na centrali. Vsi so bili zelo marljivi in so znali delati vse od varjenja, struženja do ostalih montažnih del. Vse moje napotke so z veseljem sprejeli, pomagali so mi na vsakem ko-raku, kjer sam nisem zmogel. Orodje in delovni pripomočki so bili tako kvalitetni in moderni, da marsičesa do takrat sploh še nisem videl.

Po končani montaži so se za-čeli preizkusi, ki niso trajali dol-go. Turbina je vezana s cevovo-dom, ki je dolg okrog 5 km. Je-zero, pokrito z debelim ledom, leži visoko v hribih na višini 600 m, elektrarna pa je tik ob morju. Vsa zunanja površina ce-vo voda je specialno zaščiten z izolacijskim materialom proti mrazu. Preden je bila elektrarna zgrajena, se je voda iz ledeni-kov spuščala v morje preko ne-šteti slapov in je izgledala kot penasta mlečna reka (odtod tudi ime Mjolkka, kar po islandsko pomeni »mlečno«).

Visok pritisk (50 atm) je imel tako moč, da skoraj nismo mo-gli verjeti, da za prazen tek tur-bine (750 o/min) rabimo samo 1% odprtja servomotorja. Tudi za polno obremenitev (6 MW) sta bila servomotorja odprta le 70%.

Prvo vrtenje so domačini po-častili s tem, da so se zbrali v elektrarni prav vsi, od odraslih do otrok. Po prvi sinhronizaciji pa smo se celo zavrteli ob zvokih Avsenikovih polk in valč-kov, kajti od doma sem prinel sel kaseto, ki jim je zelo uga-jala.

Ko smo delo končali in smo se hoteli odpraviti domov, nam je vreme neusmiljeno zagodilo. Zapadlo je precej snega in vse prometne zveze so bile prekinje-ne. Izbrali smo najboljšo mož-no pot, tako da smo se s po-močjo buldožerja prebili do 200 kilometrov oddaljenega najse-vernjšega mesta na otoku — Isafjordurja. Tukaj smo se vkr-cali na tovorno ladjo in po dveh dneh čakanja na boljše vreme odpeljali na 500 km dolgo pot do Reykjavika. Veter je tako neusmiljeno pihal, da so se lju-dje izogibali hoji po ulicah ali pa so zaradi varnosti hodili v skupinah. Morsko vodo je dvi-galo z morja in jo odnašalo na električne napeljave in daljno-vode, tako da je zaradi prebitja elektrike mesto večkrat ostalo brez električnega toka. Vožnja z ladjo na razburkanem odprtem morju je bila vse prej kot pri-

jetna in že po prvi uri vožnje mi je bilo jasno, zakaj smo ta-koj pri vstopu dobili plastične posode.

V Reykjaviku sem si pred odhodom domov ogledal še si-stem ogrevanja mesta. Ze od da-leč obiskovalec lahko vidi, da je to mesto brez dima in da je zrak čist in svež. Ze leta 1928 so začeli izkoriščati vroče vrelce, ki so oddaljeni od mesta le 3 kilometre. Danes je to ogreva-nje veliko bolj obsežno. Navrtali so 16 lukenj v globino od 400 mm do 1300 m. Iz teh izvrtin bruha vroča voda (do 135 stopin-j Celzija), ki je potem spe-ljana v skupni betonski rezervoar, kjer od nje odvajajo žve-plene pline. Okoli 800 litrov vro-če vode v sekundi priteka s po-močjo črpalk po dveh cevovodih premera 700 mm v mesto, kar pomeni 365 MW energije vsako uro. Razpored vode po mestu je najmodernejše urejen ter ga kontrolirajo v kompjuterski raz-delilni postaji pred mestom. Ogrevanje stanovanj, kopanje s toplo vodo, kopanje v zaprtih in odprtih bazenih, ogrevanje rast-linjakov je skoraj brezplačno, kajti vročo vodo, ki je povsem brez bakterij in zaradi sestavin

Z namenskim varčevanjem do stanovanja

Stanovanje je osnovna dobrina, ki kot taka v veliki meri vpliva na človekov življenjski standard, njegovo zdravje, počutje ter so-cialno varnost, posredno pa tudi na razvoj gospodarstva in rast pro-dukтивности. Reševanje stanovanjskega vprašanja je ob pomoči te-meljnih organizacij združenega dela ter širše družbene skupnosti v prvi vrsti interes delavca — pričakovalca stanovanja, ki je prav zato tudi dolžan po svojih zmožnostih prispevati za njegovo hitrejšo re-šitev.

Namensko varčevanje za sta-novanje se čedalje bolj vgrajuje v stanovanjsko politiko kot in-štrument za hitrejšo odpravljaj-nje stanovanjskega primanjklja-ja, s tem da se vedno bolj uve-ljavlja način dajanja stanovanj-skih posojil tako fizičnim kot pravnim osebam na podlagi nji-hovih namenskih vlog. Da bi s to obliko reševanja stanovanj-skih potreb nekoliko podrobne-je seznanili naše delavce, smo se namenili posredovati bralcem našega glasila nekaj osnovnih značilnosti Pravilnika o varče-vanju in posojilih za stanovanj-sko in komunalno gospodarstvo, predvsem pa tistih poglavij, ki se nanašajo na namensko var-čevanje občanov za stanovanj-sko posojilo.

Na podlagi namenskega var-čevanja za rešitev stanovanjske-ga vprašanja lahko pridobi ob-čan pravico do posojila za na-slednje namene: za nakup dru-žinskega ali samskega stanova-nja, za zidavo družinske stano-vajske hiše, za rekonstrukcijo stanovanjske hiše, če se s tem poveča stanovanjska površina oziroma se izboljšajo stanovanj-ske razmere z uvedbo moderne ogrevalne ali sanitarne opreme, za pridobitev stanovanjske pra-vice na novih najemnih stano-vanjih ter za nakup stavbnega zemljišča od pooblaščenca osebe ali organizacije.

Banka daje na podlagi svo-jega pravilnika stanovanjska po-sojila v okviru dogovorjenih sta-novanjskih standardov za dru-žbeno usmerjeno gradnjo, orga-nizirano stanovanjsko gradnjo na večjih stavbnih kompleksih oziroma za drugo gradnjo v okviru občinskega programa sta-novanjske graditve. Delavec, ki namensko varčuje za stanova-nje, praviloma dobi posojilo tu-di pri Samoupravni stanovanj-ski skupnosti ter svoji delovni organizaciji, v okviru sprejetih samoupravnih aktov. Delavcu, ki namensko varčuje za stanovanje, pa lahko stanovanjska skupnost pomaga tudi z dodelitvijo pre-mije na privarčevani znesek. Pravica oziroma dolžnost delav-ca, ki namensko varčuje za sta-novanje, se določa na podlagi

Pogled na bruhačoči vulkan na Islandu, ki je zrasel skoraj čez noč 23. januarja 1973. Steber dima in pare, ki se je dvignil ob bruhanju, je bil visok 5—6 km

posebno zdravilna, je potrebno samo črpati in dovajati v me-sto.

Mimogrede sem si v Reykja-viku ogledal tudi nekaj trgovin. Vse so dobro založene, pred-vsem z izdelki domače proizvo-dnje, uvažajo pa tudi veliko iz drugih držav. Med domačimi iz-delki se posebno odlikujejo ple-tenine iz domače volne v zna-

čilnih islandskih vzorcih, zelo pa sem bil presenečen, ko sem opa-zil tudi »Laški rizling« in Ela-nove smuči. S tega potovanja sem se vrnil z najboljšimi vtisi o tej doslej malo znani deželi, ki se odlikuje po naravnih zani-mivostih predvsem pa po gosto-ljubnih, marljivih in poštenih ljudeh.

M. Trobec

stanovanjske pravice na novem najemnem stanovanju) ter od-stopno izjavo in upravno izpla-čilno prepoved, s čimer zagotovi redno vračanje posojila. Na pod-lagi vloženega zahtevka banka odobri varčevalcu posojilo naj-kasneje v 15 dneh. Višina poso-jila, ki ga varčevalec pridobi na podlagi namenskega varčevanja za stanovanje, je odvisna od te-ga, ali kupuje oziroma gradi sta-novanje v okviru družbeno usmerjene stanovanjske gradi-tve, organizirane stanovanjske graditve na večjih stavbnih kom-pleksih oziroma druge dogradi-tve v okviru občinskega progra-ma stanovanjske izgradnje. Kaj se šteje za družbeno usmerjeno, družbeno organizirano ali za drugo graditev, določa pristojni organ občine. Na višino pridob-ljenega posojila pa vpliva ra-zen tega še privarčevani znesek, varčevalna doba ter način var-čevanja, pa tudi vrednost stan-dardnega stanovanja. Odplačilna doba za posojilo je odvisna predvsem od povprečnega mese-čnega dohodka na družinskega člana, najdaljša možna doba vra-čanja posojila pa je 25 let.

Več o namenskem varčevanju za stanovanjsko posojilo, višini odobrenega posojila in ostale in-formacije o tej obliki reševanja stanovanjskega vprašanja delav-ci lahko dobijo pri strokovni službi v Kadrovsko-spološen sek-torju ali neposredno pri podruž-nici za stanovanjsko in komunal-no gospodarstvo Ljubljanske banke.

Hilda Colja

MLADINKE, MLADINCI!

Ob izplačilu osebnega do-hodka za mesec april bo ko-ordinacijski svet ZSMS po-bral članarino od vseh članov osnovnih organizacij zveze so-cialistične mladine v Lito-stroju.

Informacije dobite na te-lefon 205.

Koordinacijski svet ZSMS
Litostroj

Varčevalec, ki kupuje stano-vanje po končani varčevalni do-bi, ne more dvigniti privarčeva-nega zneska in obresti, temveč ga banka skupaj z odobrenim posojilom prenese kot njegovo lastno udeležbo do porabe na posebni račun. Če varčevalec gradi družinsko hišo pa mu ban-ka na njegovo zahtevo ob skle-nitvi posojilne pogodbe izplača do 50% privarčevanega zneska ter obresti v gotovini, ostalo pa lahko porabi ob predložitvi ustrezne dokumentacije.

Po končani varčevalni dobi vložil varčevalec pri banki zahte-ve za posojilo, h kateremu mo-ra predložiti ustrezna potrdila, iz katerih je razvidna njegova kreditna sposobnost (potrdila o osebnem dohodku prosilca in njegovega zakonca), kakor tudi namen porabe posojila (kupo-prodajna pogodba ali gradbena dokumentacija ali adaptacijsko potrdilo ali odločba o dodelitvi

Sorica presenečenj

Letošnje že 14. tradicionalno srečanje litostrojskih smučarjev na Soriški planini je potekalo v idealnih vermskih in snežnih razmerah. To je bil spet enkrat praznik v soncu in snegu — belem, bleščočem, brez tiste nesnage zastrupljenega ozračja, ki mu v dolini že v nekaj dneh vzame ves pravilni čar.

Bil je praznik veselih ljudi, mladih po letih in srcu, pripravljenih, da se pomerijo med seboj in za čast svojih temeljnih organizacij. Resno dvomim, da so se vsi udeleženci pretekle olimpijade v Innsbrucku bolj zavedali svoje odgovornosti za uspešen nastop kot nekateri predstavniki soriškega srečanja.

VCASIH IN DANES

Pred leti je bila glavna panoga srečanja veleslalom in predvsem njemu so bile namenjene vse priprave, pripomočki, stave o uvrstitvah, ogled proge in podobno.

Zadnja leta in letos še prav posebej pa so bile vse discipline enakovredne, vsem je veljala enaka skrb in priprave. In kakšne tehnične pripomočke so prinesli fantje na planino! V tem so posebno napredovali tekači; zdaj se nihče več ne muči s terenskimi smučmi v breg — elegantne Elanove tekaške smuči, namazane z najrazličnejšimi smolastimi »žavbami« TO-KO, RO-DE, SWIX drse, kot da jih žene motor. Ali je potem kaj čudnega, če se je na startu teka javilo kar 33 tekmovalcev?

Tudi skakalci so neustrašni, čeprav se drže terenskih smuč. To, da jih bo hotelo čez tisto »pručko« kar 35, človek le ne bi pričakoval!

Veleslalom še vedno pritegne največ tekmovalcev, žal jih je letos privzela na cilj in pravilno skozi vratica komaj dobra polovica. Zakaj toliko odstopov? Je mrda popustila borbenost, je bila proga pretežka, je tehnika (vezi) prilagojena le za smučarje brez napak? Tudi na ta vprašanja bo treba najti odgovore.

Pa pogledimo, kako se je odvijal film »SORICA 76« v organizaciji smučarske sekcije pri konferenci OOS in režiji njegovega glasnega sekretarja Marjana Lesarja.

PRVO PRESENEČENJE — RUPNIK

Čez noč narejena skakalnica nad planinskim domom, z natančno izračunanim nagibom mitane in klotoido v izteku (vsekakor vpliv tesnega sodelovanja z graditelji Planice), je omogočila izredno varne skoke.

Ta prva tekmovalna panoga pa je že prinesla tudi prvo presenečenje srečanja — zmago Lojzeta Rupnika iz FI pred Francem Repenškom iz IVET in abonentom na prva mesta v skokih Marjanom Klemenom iz IRRP.

Zlobni jeziki (takih nad 95 kg neto teže) trdijo, da je bil tak vrstni red dosežen predvsem zaradi vetra v hrbet, ki je perenoskalkalnic, medtem ko je težje lahki kategoriji pomagal čez bolj premagovala zemeljska težnost in so zato pristajali pri krajših daljavah.

EPP IN TEK TER SČEK

Pri tekmovalstvu v teku je treba omeniti neutrudno ekonomsko propagando (EPP) napovedovalca Franeta in elektronsko

merjenje časov ob asistenci glavnega sodnika inženirja Borisa Tertnika in njegovega štaba.

Tako po prijaznosti tehnične ekipe iz Železnikov lahko zapišemo dosežene čase tekmovalcev prvič ne samo v minutah in sekundah, ampak tudi v stotinkah sekunde.

Moški so tekli dva kroga in se zvrstili takole:

1. Branko Sršen, FI — 11:42,92
2. Lojze Rupnik, FI — 11:53,02
3. Andrej Grom, PI — 12:27,39
4. Vlado Sazonov, FI — 12:31,10
5. Marjan Lesar, IRRP — 13:01,20
6. Vinko Udovič, PI — 13:09,30

Za ženske je zadostoval en krog in za uvrstitev naslednji rezultati:

1. Mira Šček, PI — 8:57,89
 2. Marija Oberstar, SSP — 9:30,59
 3. Silva Jarc, IRRP — 9:36,72
- Veteran Milan Dekleva, ki je progo trasiral, je vanjo vključil vse, kar se v tako miniaturo vključiti da; nič čudnega, da je tudi njega rahlo pobožala...

DRUGO PRESENEČENJE — HAFNER

Zdelo se je, da je le slučajno zašel na štart, dokler se ni s startno številko 6 pognal med veleslalomsko vratica Janez Hafner. To ni nov obraz na soriških srečanjih, toda letos so morali vsi priznati, da je najboljši, čeprav ne vozi samo on z Elanovimi smučmi IMPULS. Presenečenje pomeni tudi četrti čas Marjana Klemena in uvrstitev Janeza Zupančiča kljub zadnji štartni številki na lepo osmo mesto.

Od skupno 98 tekmovalcev v veleslalomu se jih je uvrstilo 48 in sicer na prva mesta v posameznih skupinah takole:

- Moški:
1. Janez Hafner, SSP — 49,96
 2. Janez Kalan, PI — 51,25
 3. Brane Sršen, FI — 52,23
 4. Marjan Klemen, IRRP — 53,48
 5. Vlado Sazonov, FI — 53,84
 6. Branko Tavčar, IVET — 54,09

- Ženske:
1. Zlata Peček, IRRP — 47,69 (krajša proga)
 2. Marija Oberstar, SSP — 50,20
 3. Mira Šček, PI — 50,81
 4. Irena Kosmač, SSP — 1:03,34
 5. Boža Šoba, IRRP — 1:05,61

- ICL:
1. Igor Hrast — 58,83
 2. Andrej Kregar — 1:01,43
 3. Janez Urbančič — 1:08,34

OBISK VOJAKOV V LITOSTROJU

V začetku aprila so nas obiskali vojaki iz vojašnice »Boris Kidrič« iz Šentvida. Pred vzhodom v našo tovarno sta jih sprejela in pozdravila predsednik mladinske organizacije TOZD IRRP tovariš Ivo Hauptman in tovarišica Cirila Rozman.

Med približno dvehurnim obiskom smo vojakom razkazali vse obrate naše tovarne in odgovarjali na njihova vprašanja o načinu proizvodnje in organizaciji dela. Skozi tovarno so vojake vodili mladinci: Cirila Rozman, Jozo Krnič, Ciril Peterca in Ivan Stevelič.

Po ogledu tovarne so se delegacije sestale na skupnem sestanku. Najprej se je predsednik MO vojašnice iz Šentvida toplo zahvalil za povabilo in sprejem v naši tovarni. Obenem se je tovariš Joco Krnič v našem imenu zahvalil za obisk in izrazil željo za še globlje sodelovanje na vseh področjih, ki bi bilo obojestransko koristno. Začrtali smo tudi prve poti na področju kulture in športa.

Ta obisk vojakov v naši tovarni moramo osvetliti še z drugih strani. Najprej moramo poudariti cilje naše splošne ljudske obrambe, ki ima nalogo čim tesneje sodelovati z delovnimi ljudmi, nesporno pa je tudi, da se ta srečanja koristno za izmenjavo obojestranskih izkušenj.

Na koncu zaželimo našim vojakom mir in prijetno bivanje v našem mestu, pa tudi čim več takih in podobnih srečanj.

Ciril Peterca in Ivan Stevelič

ZLATA SMUČKA — ČETRTE SRŠEN

Niso zaman govorili pred srečanjem: »Tale Sršen bo letos spet vse opikal.« Tako res ni prišlo do tretjega — največjega presenečenja, čeprav je treba priznati, da je bil boj zlasti za prva tri mesta zares hud. Kaj hočemo, Branku je novi prehodni pokal všeč in obljublja, da se bo še boril zanj...

Vrstni red v kombinaciji »ZLATA SMUČKA 76« je bil torej takle:

1. Brane Sršen, FI — 9,5 točk
2. Lojze Rupnik, FI — 12
3. Marjan Klemen, IRRP — 14
4. Janez Kalan, PI — 23,5
5. Dušan Škarabot, SSP — 24,5
6. Branko Tavčar, IVET — 26 točk

Pri ženskah je zmagala Mira Šček s 4 točkami pred Marijo Oberstar z enakim številom točk. Tretja je Zlata Peček, četrta Irena Kosmač, peta pa Silva Jarc.

POKAL SPET V FI

Nesporno se je pokazalo, da so najboljši tekmovalci iz FI in jim tudi novopečeni IRRP, čeprav okrepljen s točkami tekmovalk, ni mogel odvzeti prvega mesta. Drugo mesto so osvojili tekmovalci IRRP, tretji PI, četrti SSP in peti IVET.

Z nagovorom predsednika konference OOS tovariša Iva Sabola, s slovesno razglasitvijo rezultatov in zrebanjem nagrad je bilo letošnje srečanje litostrojskih smučarjev, ki ga lahko štejemo za enega najlepših, končano.

Biloje lepo, naužili smo se sonca, prepihal nas je veter, pošteno smo se razgibali in še je bilo prostora na planini. Zagoreli Viktor, ki upravlja žičnico, pravi, da je treba skupaj stopiti, pa gre...

ETO

nadaljevanje s 4. strani

ŠE EN USPEŠEN SEMINAR

ževanju v SOZD ZPS 21. 5. 1974 v Trbovljah. Seznanil nas je z organizacijo samoupravnih in strokovnih organov SOZD ZPS, navedel pa je tudi nekaj konkretnih nalog tega združenja. Ena najvažnejših je gotovo sprejem srednjeročnega plana razvoja ZPS v obdobju 1976—1980, ki je trenutno v razpravi v delovnih organizacijah — članicah ZPS. Veliko vzpodbudo za nadaljnji razvoj te panoge nam je dala resolucija plana razvoja SRS, ki postavlja strojogradnjo med prioritete panoge.

Sekretar sveta ZK naše delovne organizacije je navedel nekaj osnovnih značilnosti stabilizacijskih programov TOZD, DS SSP in celotne delovne organizacije.

Na koncu je udeleženec seminarja pozdravil tovariš Premk in poudaril, da je sam program dela neke organizacije premalo, da ga moramo tudi izvajati. Pred nami je važna naloga ustanavljanja novih TOZD v skladu z Zakonom o združenem delu. »Vsi smo odgovorni za uveljavljanje dobrih medsebojnih odnosov,« je zaključil svojo misel tovariš Premk.

Seminar je po mnenju udeležencev zelo uspel, čeprav nam poskušajo nekateri posamezniki to oporekati, češ da angažiramo vedno iste predavatelje in da se na seminarjih pojavljajo vedno isti obrazi. Navedel bi nekaj podatkov, ki se ne ujemajo s temi seminarja iz TOZD PI 66% znanec trditvami. Tako se je udeležilo seminarja iz TOZD PI 66% mladih, ki še nikoli niso bili na podobnem seminarju, ravno toliko mladih je bilo iz TOZD FI in ZSE. Iz TOZD IRRP in TOZD IVET je bilo 60% novincev, iz TOZD ICL 100% in iz DS SSP 55%. Od predavateljev je bil samo tovariš Oki tisti, ki se je drugič odzval našemu vabilu, in tega smo bili mladi zelo veseli.

M. Jurjavčič

Da bo šlo vse po razpisu in pravilih

Elektronika tudi na planini (— kaj pa voda?)

Predsednikove čestitke zmagovalcu

Konec dober, vse dobro

Zlata smučka 76 — ena in dve (Na Sorici je slikala Jolanda Kavčič)

Delo planincev v letu 1975

17. marca 1976 so litostrojski planinci napolnili malo kinodvorano, da bi pregledali svoje delo v preteklem letu. Dosedanji dolgoletni predsednik inž. Stane Vogelgnik je na kratko opisal delo PD Litostroj in povedal, da bodo v tem podrobneje govorili ostali poročevalci iz odsekov, ki jih je imelo društvo kar šest.

Med najdelavnejšimi je bil mladinski odsek, ki je izvedel kar 14 izletov in še nagradnega tridnevnega za najaktivnejše člane odseka. Poleg tega so imeli sedem predavanj s diapozitivi, sodelovali so v paradi ob občinskem prazniku občine Ljubljana-Siška, ter na delovnih akcijah na Soriški planini in na Rašici. DP Litostroj in Iskra sta jim nabavila 25 nahrbtnikov in 25 vetrovk, kar bi mladinci sami iz mesečnih nagrad težko zmogli.

Tudi drugi odseki so bili delovni. Markacijski odsek je s 647 dinarji in 160 urami prostovoljnega dela obnovili ali očistili deset planinskih poti za katere je

pinistični tečaj ter izvedli kar 95 vzponov, kar je veliko, če upoštevamo, da so imeli samo devet alpinistov in enega pripravnika. V programu imajo precej stvari, ki jih pa bomo omenili kasneje.

Zanimivo pa je bilo tudi poročilo o finančnem poslovanju. V letu 1975 je bilo v našem PD Litostroj:

348 članov,
138 mladincev,
73 pionirjev.

Če ne bi dobivali dotacij sindikata TZ Litostroj in občinske zveze za telesno kulturo bi bilo z denarjem bolj na tesno.

Člani PD so odobrvali tudi program za leto 1976, pri kate-

danji predsednik inž. Stane Vogelgnik, ki ima ob sodelovanju članov upravnega odbora nemalo zaslug, da je držal pokonci zanesenjake, ki jih ni premamila potrošniška družba, ampak so v okviru planinske organizacije nabirali moči za vsakdanje delo v bolj in bolj nevzdržnem tempu sodobnega življenja.

Po občnem zboru pa je Stane Belak-Strauf, ki je začel planinariti kot član PD Litostroj predaval o vzponu na Makalu, kamor se je povzpел kot prvi Jugoslovan.

In kaj naj povem ob koncu tega poročila? Oglejte si naš program izletov in pojdite z nami! Ne moremo zagotoviti, da bomo preprečili obolenje ožilja in srca, jamčimo pa, da vam bo izletništvo podaljšalo življenje! In da o čudovitih lepotah narave sploh ne govorimo.

Dr. Edo Tepina

Planinci so se zbrali

zadolžen: šest na območju Soriške planine in okolice ter štiri v okolici Polževega. Tudi propagandni odsek je bil delaven. Omarica v bližini glavnega vhoda je stalno spreminjala svoj izgled, odvisno od izletov, ki jih je bilo le nekaj manj kot 20 s povprečno udeležbo približno 25 članov.

V smučarskem odseku je šest instruktorjev v štirih enotedenskih tečajih učilo smučanja približno 150 učencev ICL. Organizirali so medobratno tekmovanje na Soriški planini (ki ga bo odslej vodil sindikalni smučarski odsek), vodili tam tudi enotedenski tečaj za smučarje začetnike ter se udeležili štirinajstih tekmovanj, kjer so marsikje dosegli zelo visoka mesta — Smučarski odsek PD Litostroj bo lahko odslej še bolj posvetil svoje moči turnemu smučanju, ki je najbolj prikladen, za vse starosti in eden glavnih temeljev utrjevanja zdravja in vzdrževanja kondicije.

Tudi alpinistični odsek ni držal križem rok. Sodeloval je s smučarskim odsekom pri organizaciji in izvedbi sedmih turnih smukov. Organizirali so al-

pinistični tečaj ter izvedli kar 95 vzponov, kar je veliko, če upoštevamo, da so imeli samo devet alpinistov in enega pripravnika. V programu imajo precej stvari, ki jih pa bomo omenili kasneje.

Zanimivo pa je bilo tudi poročilo o finančnem poslovanju. V letu 1975 je bilo v našem PD Litostroj:

348 članov,
138 mladincev,
73 pionirjev.

Če ne bi dobivali dotacij sindikata TZ Litostroj in občinske zveze za telesno kulturo bi bilo z denarjem bolj na tesno.

Člani PD so odobrvali tudi program za leto 1976, pri kate-

Parki in zelenice

V zadnjem času veliko pišemo o varstvu okolja, vendar nas to toliko ne prizadene, ker mislimo, da se bo okolje urejevalo samo.

Mnogim delavcem v naši organizaciji združenega dela so zelenice in parki prav deveta brigada, nekateri pa pravijo: »Jaz od zelenic in parkov nimam nič, zato mi je vseeno, kakšni so!« Toda tako menijo le ljudje, ki niti ne vedo, kaj dihaajo ali celo zakaj dihaajo. Nam drugim pa ni vseeno, kakšne so zelenice. Vsem mora biti jasno, čim več zelenic in parkov bomo imeli, bolj bo tudi naš zrak, saj bo vseboval veliko več kisika, ki ga potrebujemo.

Zelenice povožene z vozili, ali steze, ki vodijo preko njih, so lep primer, kako malo pazimo ne samo na zdravje, temveč tudi na lepo urejeno okolico. Po zelenicah ležijo razni predmeti, ki so ogledalo vseh zaposlenih, še bolj pa tistih, ki morajo skrbeti za red in čistočo našega okolja.

Zaradi tega je nujno, da tudi pri nas sprejmemo določene sklepe o kaznovanju vseh tistih, ki uničujejo, kar nam je vsem v korist. Sadike, ki jih vrtnarica nasadi vzdolž naših poti niso zrasle in vzcvetele zato, da bi jih pohlepna roka odtrgala. Kaj bi bilo, če bi vsak odtrgal samo en cvet — imeti bi jih morali

vsaj 3000! Te cvetice so naš okras, zato jih pustimo tam, kjer so zrasle. Za domačo ali tovarnoprosmo vrtnarico, ki bo vedela, niško vazo si jih kupimo, ali pa kaj lahko odtrga.

V nekaterih organizacijah združenega dela so naredili akcijo za vsaditev novih dreves, ker se zavedajo njihovega pomena. Ali ne bi mogli tega storiti tudi v naši organizaciji? Sindikat bi jeseni lahko pripravil podobno akcijo!

Z nekoliko večjo mero zavesti bi lahko vsak član našega kolektiva skrbel za neposredno okolico že s tem, da bi pokazal le malo čuta do lepega in koristnega.

Ivan Šavor, inž.

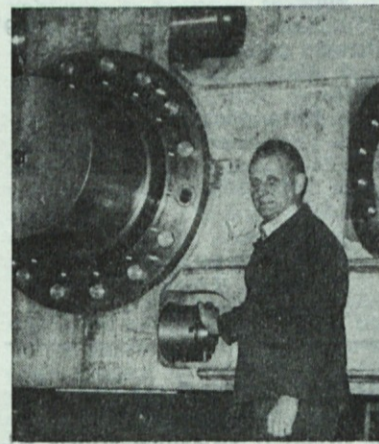
ODŠEL V POKOJ

V marcu je odšel v invalidski pokoj naš sodelavec Stane Lendero. Z nami je delal od leta 1949. Začel je kot brusilec hidravličnih oblik, nadaljeval kot monter v TTS in zadnjih pet let je bil skladiščnik v zunanji montaži. Ves ta čas je bil med sodelavci vsestranski vzgled, kakršnih si želimo še mnogo. Zelimu mu povrnitev zdravja in še mnogo let uživanja v zaslužnem pokoju.

Sodelavci

60-LETNIK

Videl si jasno nebo pakistansko videl si Tibeta — visoke gore, videl si sever — deželo islandsko, v Afriki tvoje poznajo ime!!

(po Prešernu)

Dolgoletni sodelavec in delovodja v montaži turbin Rudi Finžgar iz Škofje Loke je dopolnil 60 let. Kot eden izmed pionirjev Litostroja v gradnji in montaži turbin je po službeni dolžnosti obhodil dežele Azije, Afrike in Islandije, kjer je gradila naša tovarna in se vrtijo naše turbine. Njegovo delo zasluži vse priznanje. Ob njegovih 60-letnici mu iskreno čestitamo in mu želimo še vrsto zdravih in zadovoljnih let.

J. O.

50-LETNIK

V aprilu je praznoval 50-letnico življenja dolgoletni sodelavec, član našega kolektiva Franc SAZONOV. V podjetju je že od 16.4.1948. Je delovodja turbinske, črpalne, dieselske in žerjavne elektroopreme.

Pred leti, ko je delovala v tovarni dramska skupina, se je marljivo udeleževal na tem področju in bil tudi občinski poverjenik za kulturo in prosveto.

Ob njegovem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo še veliko delovnih uspehov, ter srečnih in zdravih let.

OBVESTILO INVALIDOM

Ob praznovanju dneva mladosti organizira Društvo invalidov Ljubljana-Siška izlet v Logarsko dolino. Društvo vabi vse člane in njihove svojce, da se tega izleta udeležijo v čimvečjem številu.

Odhod izletnikov v Logarsko dolino bo 23. maja 1976 ob 6. uri jutraj izpred poslopja Skupščine občine Ljubljana-Siška.

Svojo udeležbo za izlet v Logarsko dolino prijavite lahko v društveni pisarni Na Jami 12 vsak ponedeljek, sredo in petek od 16. do 18. ure do vključno 19. maja. Cena vožnje v obe smeri je 60 din na osebo.

Vse invalide vabi Društvo invalidov Ljubljana-Siška, da poravnajo članarino za leto 1976, in sicer do 31. maja 1976 vsak ponedeljek, sredo in petek od 16. do 18. ure v pisarni društva Na Jami 12.

K. M.

ZAHVALA

Ob izgubi moje ljube žene se zahvaljujem za sočustvovanje prijateljem in sodelavcem, sindikatu, Zvezi borcev, družbenopolitičnim organizacijam ter stanovalcem bloka 16.

Vsem hvala!

Matej Lemič

ZAHVALA

Zahvaljujem se sodelavcem iz zunanje montaže, upravi podjetja in sindikalni organizaciji za darila in poslovice ob mojem odhodu v pokoj.

Vsem želim še veliko uspeha pri nadaljnjem delu.

Stane Lendero

vesti iz obratov

TOZD PI

MODELNA MIZARNA

Naročila za izdelavo modelov še vedno dotekajo. Konec marca smo prejeli dokumentacijo za izdelavo modelov velikih reduktorjev za Metalurgimport iz Sovjetske zveze. V izdelavi so tudi že modeli za pet vrst zobatih prenosnikov (reduktorjev), prav tako končujemo izdelavo modelov za HE Zakučac. Naj še posebej omenimo modele za ohišje in pokrov ležaja za Jugoturbino iz aKrovca, ki ga izdeluje mladi modelni mizar Vinco Klemenčič.

LIVARNA SIVE LITINE

Pretežni del proizvodnje ulitkov v aprilu predstavlja vsekakor izdelava ulitkov spodnjega in zgornjega vodilnega obroča za HE Zvornik. Obroči so sestavljeni iz četrtn in vsaka četrtna tehta preko 8000 kg.

Uspešni smo pri ulivanju delov za dieselske motorje in za nakladalce.

V aprilu bomo pričeli ulivati spodnje dele batov za Jugoturbino iz Karlovca, kar bo predstavljalo glavni del blagovne proizvodnje livarne sive litine.

LIVARNA JEKLENE LITINE

V oblikovalnici je v izdelavi še pretežna večina kalupov za HE Zakučac. Posebej moramo omeniti izdelavo čepov za lopu-

te. V izdelavi so tudi ulitki za HE SD II: štiridelni spodnji vodilnikov obroč ter nosilni ležaj. Uspešni smo tudi pri ulivanju delov za II. serijo Wotanovih stiskalnic.

V čistilnici čistimo predvsem ulitke za Minel iz Beograda in lopate za Kaplanovo turbino SD II.

PLOČEVINARNA

Predvidevamo, da bomo v aprilu dokončali več zvarjencev, ki so bili v proizvodnem procesu po nekaj mesecev: 41 tonsko tridelno spiralno ohišje za HE Crystal Dam, več kot 20 tonsko ohišje vstopnega zapirala za tlačni regulator HE OHAU-A ter 15-tonska iztočna cev za istega naročnika. V sestavi so tudi večji zvarjenci za SD II: nosilne lopate, traverzni in regulacijski obroči. V začetni fazi proizvodnje zvarjencev v tako imenovani predobdelavi pa so še turbinski pokrovi, obloge jaškov itd.

Večji problem za pločevinarno bo predstavljala izdelava ogrodja mostu za 160-tonski žerjav za JE Krško. Teža tega zvarjenja bo več kot 100 ton. Poleg materiala, ki ga v celoti še nimamo, bo vsekakor največji problem prostor za sestavo in varjenje, saj bo most dolg več kot 35 metrov in višina posameznega nosilca več kot 2 metra. Vodstvo obrata in vsi sodelujoči oddelki bodo morali predvideti vse podrobnosti izdelave še pred pričetkom dela.

Alojz Gruden

TOZD FI

TALNA TRANSPORTNA SREDSTVA

V večji montažni hali za TTS montiramo 20 pettonskih viličarjev. To je nova serija viličarjev v adaptirani, izboljšani in lažji izvedbi. V vzporedni montažni hali pa montiramo 40 viličarjev (3,5 t), na katere posamezni naročniki že nestrpnost čakajo. V postopku montaže je tudi prototip 12-tonskega avtodvigala, ki naj bi obogatil program na tem področju, tržišču

pa nudil zanimiv in iskan proizvod.

Za italijanske naročnika OM še dokončujemo posamezne dele za 12-tonskega viličarja iz prvega naročila.

ČRPALKE

Prvo črpalko za hladilno vodo za TE Soštanj imamo na funkcijskem preizkusu, drugo pripravljamo za tlačni preizkus. Dokončujemo tudi posamezne sestavne dele za kondenzator. Te sklope bomo pričeli odpremljati že v tem mesecu. Za namakalni sistem v Egiptu priprav-

ljamo za montažo 5 črpalk P8/16, ki predstavljajo deseto serijo iz tega naročila. V izdelavi in montaži je še nekaj manjših črpalk in armatur za razne naročnike.

ZERJAVI

Izgotovili in odpremili smo dva ročna žerjava nosilnosti 5 t za Komunalno energetiko v Ljubljani. Tudi za Metalco montiramo dva žerjava nosilnosti 10 t od več naročenih.

CEMENTARNE

V širšem obsegu potekajo dela na posameznih delih za drugi mlin za Cementarno Anhovo. Za pogon mlinice sta v fazi montaže dva reduktorja. Na plašču mlina vrtamo številne izvrtine za obložne plošče in za čelne stene, obdelujemo pa tudi čelne stene in nosilne ležaje.

PREOBLIKOVANI STROJI

Ta proizvodnja je trenutno izredno obremenjena s številnimi naročili. V montažni hali preoblikovalnih strojev se zaradi prezasedenosti borijo poleg proizvodnih problemov, ki jih ne manjka, še za prepotrebnosti prostor.

TURBINE

Prvega od štirih naročenih agregatov za HE OHAO, pripravljamo za odpremo. V tej pošiljki odpremljamo komplet vodilnik, gred z gonilnikom, oglejeno tesnilko in ležaj. Turbina je bila obdelana in zmontirana v izredno kratkem času ter bo tako pravočasno pripravljena za nakladanje na ladjo. Za Peru v južni Ameriki pripravljamo veliko loputo premera 4500 mm za tlačni preizkus, sledi pa še preizkusna montaža, ki mora biti izvršena v zelo kratkem času, ker odpluje ladja na Peru že 15. maja. Za srednjo Dravo II smo odpremili spodnji del sesalne cevi za prvi agregat, ki jo bodo rabili na gradbišču v prvi fazi betoniranja. Za HE Moste na Gorenjskem je naročena reverzibilna črpalka turbina moči 8,1 MW s sledečo opremo: regulatorsko napravo, regulator tlaka Ø 650, dvojno preklapno loputo, preklapno loputo Ø 800, dvokrilno loputo Ø 1000, tlačni cevovod, drenažno napravo in vodostansko loputo. Vsi navedeni sklopi so že v zaključnih fazah mehanske obdelave in jih pripravljamo za poskusno montažo.

L. N.

Kulturna kronika

10. maja letos slavimo 100-letnico Cankarjevega rojstva. Kako se bomo največjega slovenskega dramatika in pisatelja spomnili v okviru našega kolektiva?

V zadnjem tednu pred prvim majem bo komisija za kulturo pihala in domačega pevskega zbora pripravila v tovarni v času malice 25 minutni program. Tako se bomo vsaj na skromen način oddžili spominu velikega glasnika naših dni.

Kako se je rešilo vprašanje sodelovanja naših pevcev in godbenikov v Poreču v okviru praznovanja prvega maja? V mačni številki našega lista smo brali, da bodo z nastopom težave.

Težave, ki so se kazale ob začetku dogovarjanja, so odpravljene. Zmagala je miselnost, da je to srečanje članov ZPS v Poreču res tisti pravi trenutek za medsebojno spoznanje, ki ga ne smemo zamuditi. Pevci bodo pogumno pokazali rezultate enoletnega dela.

Ali je program dokončen in usklajen s praznovanjem?

Program je že objavljen na plakatih in vsebuje vse, kar je potrebno za praznovanje. Zelja sindikata ZPS je, da bi se tega srečanja v Poreču udeležilo čim več naših delavcev, da bi bila tako sredstva, ki so za to namenjena, koristno izrabljena. Komisija za kulturo pri Konferenci sindikata Litostroj čestita vsem članom kolektiva k prvemu maju, prazniku dela. Tistim pa, ki bodo praznovali v Poreču, želimo lepo vreme in veselo razpoloženje!

J. O.

NAŠI POČTNIŠKI DOMOVI

Naš kolektiv je bil že večkrat obveščen, da se pripravljajo, oziroma da potekajo pogajanja za nakup določenih zgradb na jadranski obali, s katerimi naj bi izboljšali naše počitniške kapacitete po kvaliteti in kvantiteti. Leta so minevala, česa novega v zvezi s počitniškimi domovi pa ni bilo mogoče opaziti.

Na enem zadnjih sestankov je o tem razpravljala konferenca sindikata našega podjetja ter ugotovila, da je stanje nekaterih naših počitniških domov (posebno v Fiesi), dokaj kritično in da je nujno potrebno, in sicer brez odlašanja pripraviti program za izgradnjo primerne počitniškega centra v Fiesi.

Naš delavec si želi vsaj enkrat na leto tudi primerne rekreacije ob morju, v prostorih, ki bodo sodobno opremljeni in v katerih se bo dobro počutil. Ne mislimo tekmovali z velenjskim rudnikom ali podobnimi, vendar s tem, kar imamo sedaj, res ne moremo biti zadovoljni. Če bi nastale pri izgradnji novega počitniškega doma v Fiesi finančne težave, bi bil sindikat pripravljen podpreti tudi akcijo za določeno obliko samoprispevka (prispevek z delom ali denarjem). Konferenca sindikata je prepričana, da zastopa s tem stališče celotnega kolektiva in želi, da bi v prihodnji številki našega časopisa o tem spregovoril (a) tud ZSE.

F. Dvoržak

Izleti na Češko

Marca je naša delegacija na povabilo sindikata ZVVZ — Milevsko, CSSR obiskala tamkajšnje podjetje z namenom, da bi skupaj pregledali rezultate dosedanjega desetletnega sodelovanja ter pripravili program za sodelovanje na področju rekreacije za letošnjo in prihodnjo sezono.

Sprejem naše delegacije je bil že po tradiciji prijateljski, deležni smo bili velikega gostoljubja.

Naš predlog za letošnjo sezono je bil v celoti sprejet, kljub temu, da bodo morali rezervirati penzione na različnih krajih pri drugih podjetjih, da bodo ustregli našim željam.

Tako bodo v letošnjem letu izleti v CSSR usmerjeni kar na tri različne kraje, in sicer v:

Milevsko
Brnski jez
Krkonose

V Milevsko in Krkonose bo vodila pot preko Celovca in Linza. Pot v Krkonose bo dolga približno 700 km, v Milevsko pa 530 km. Izletniki, ki bodo šli do Brnskega jez, oddaljenega od Brna približno 5 km, pa bodo potovali preko Maribora in Dunaja (550 km).

Za na še planince je rezerviran izlet v Krkonose. Nastanjeni bodo v planinski koči pri izviru reke Labe. Med ostalimi izleti je predviden tudi krajši obisk Poljske, ki je oddaljena od tam le nekaj kilometrov.

Izletniki, ki se bodo napotili na Brnski jez, bodo nastanjeni v podobnih 4x5 m velikih lesenih hišicah kot v Milevskem (Cervena). Brnski jez je bil zgrajen že pred drugo svetovno vojno, ter je rekreacijsko središče za prebivalce moravske prestolnice Brna. Tudi za te izletnike je pripravljen privlačen in pester program. Obiskali bodo znano »Macoh« in se popeljali s čolni po podzemeljski reki na Moravskem krasu, ogledali si bodo trdnjavo, kjer je bil zaprt tudi atentator na Ferdinanda II. v Sarajevu Gavrilo Princip, predviden pa je tudi obisk energetskega podjetja — najverjetneje tovarne vodnih turbin ČKD — Blansko.

Izlet v Milevsko pa bo potekal po že tradicionalnem programu. Letošnji izleti bodo trajali skupaj z vožnjo 8 dni (2 dni vožnje + 6 dni bivanja v CSSR).

O vseh izletih bomo pravočasno obveščali, objavili bomo tudi vse podrobnosti o potovanju in cenah izleta.

Vsem, ki se bodo udeležili letošnjih rekreacijskih izletov v CSSR želimo lepo vreme in srečno pot!

A. N.

F. Dvoržak

Vesti iz prodaje

Iz prodajnega sektorja posredujemo članom kolektiva nekatere zanimive novice o delu in uspehih, ki jih tu dosegajo.

Najprej nekaj o prodaji in proizvodnji Wotanovih strojev za strojno litje. Vsa dosedanja proizvodnja oziroma dela in naročila v kooperaciji so slonela na naročilu 65 strojev različnih tipov. Izdelali smo 24 strojev, pri čemer je treba upoštevati, da je bilo to uvajanje v delo ter obenem priprava na maloserijsko proizvodnjo.

V pripravi je še nova pogodba med tvrdko »WOTAN« in Litostrojem, ki bo ustrezala jugoslovanskim predpisom o kooperaciji in trgovanju s tujimi partnerji. Pomembna novost pri tem je, da bo imel Litostroj izključno pravico do prodaje teh strojev na jugoslovanskem trgu. Ta dokument, ki bo vseboval tudi ekonomski elaborat in ostale priloge, je v delu v prodajnem sektorju.

Dosedanji poseg pogodbenih dogovorov obsega tri tipe strojev za tlačno litje. Po tehnični plati sodeluje s tvrdko »WOTAN« naša projektiva iz biroja za preoblikovalno tehniko.

Dinamika proizvodnje teh strojev za izvoz in za domači trg za letos še ni znana, predvsem zaradi težav pri delu s kooperanti, ki še ni dovolj utrjeno, po drugi strani pa TOZD FI doslej še ni mogla dati ustreznih podatkov. Tako domačim kupcem in niti Wotanu ne moremo postreči s podatki o dinamiki proizvodnje teh strojev, čeprav je bil načrt proizvodnje za leto

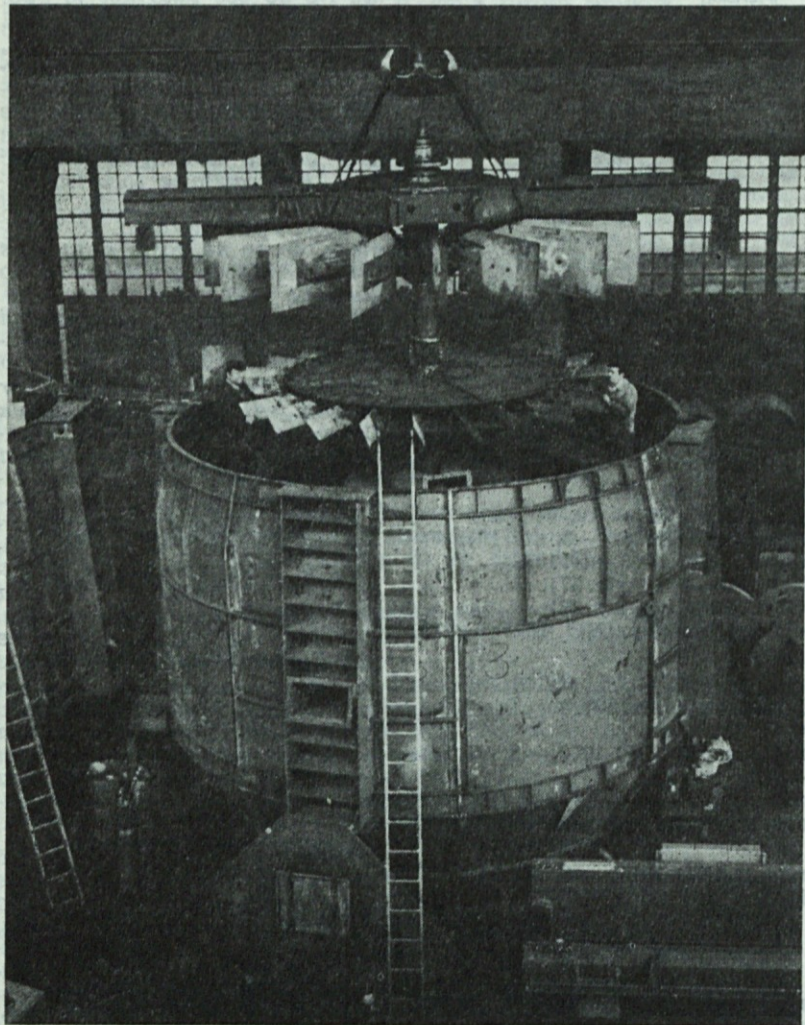
1976 za vse navedene oddelke že narejen.

Prodaji v izvozu je uspelo prodati v Sovjetsko zvezo štiriinšestdeset zobniških prenosnikov, in sicer preko beograjskega zastopstva »RUDNAP« »METALURGOIMPORTU« iz Moskve. V naročilu so vključeni štirje različni tipi zobniških pemosnikov v skupni teži 600 ton. Vrednost naročila pa znaša preko štiri milijone dolarjev. Pohodba je zaenkrat podpisana za eno leto, obstoja pa obojestransko želja za razširitev pogodbe na nadaljnja štiri leta.

Na področju prodaje ulitkov se že opaža vpliv novega zakona o plačevanju, saj so naročila začasno v upadanju. Posamezni kupci ustavljajo naročila, dokler si ne bodo zagotovili zadostnih sredstev. Kljub navedeni problematiki so v prodaji ulitkov uspeli v marcu letos podpisati večje število pogodb z različnimi kupci, tako da prodaja ulitkov poteka po vnaprej predvidenem načrtu.

V naslednjem mesecu bomo verjetno podpisali večje pogodbe za jekleno litino.

Zaradi močno povečanih kapacitet livarn nastajajo vse večje zahteve po ulitkih blagovne proizvodnje, tem zahtevam pa oddelek prodaje ulitkov v takojšnjih zasledbi ni bil več kos, še zlasti zaradi omenjenega prehoda na novi sistem plačevanja. Ta problem bo v kratkem zadovoljivo rešen, saj bodo sprejeli dva nova delavca.

Vgrajevanje dvohitrostnega rotorja mehanskega separatorja. Pri obratovanju se ventilatorsko kolo (zgornje) suče s konstantnim številom vrtljajev in prejema pogon od 132 KW elektromotorja, selektorsko kolo pa dobi pogon skozi votlo gred od enosmernega elektromotorja, ki mu lahko med obratovanjem spreminjamo število vrtljajev od 450 do 1400 vrtljajev v minuti